VIII kadencja

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Finansów Publicznych**
(nr 223)
z dnia 21 czerwca 2017 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Finansów Publicznych (nr 223)

21 czerwca 2017 r.

Komisja, obradująca pod przewodnictwem posła **Jacka Sasina (PiS)**, przewodniczącego Komisji, oraz posła **Andrzeja Szlachty (PiS)**, zastępcy przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. (druk nr 1588) wraz z przedstawioną przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli Analizą wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2015 roku, w zakresie:

1) części budżetowej 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe,
a) dochody i wydatki,
b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
c) dotacje podmiotowe i przedmiotowe;
2) części budżetowej 77 – Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa,
– dochody,
3) dochodów budżetów środków europejskich,
4) części budżetowej 81 – Rezerwa ogólna,
– wydatki,
5) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 16, 19, 21, 46, 72, 73, 78, 84 i 91,
6) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów:
a) 756 – Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem,
– dochody i wydatki,
b) 758 – Rożne rozliczenia,
– dochody i wydatki,
7) części budżetowej – 79 – Obsługa długu Skarbu Państwa:
– dochody i wydatki,
8) przychodów i rozchodów budżetu państwa.

– „Informację o poręczeniach i gwarancjach udzielonych w 2016 roku przez Skarb Państwa, niektóre osoby prawne oraz Bank Gospodarstwa Krajowego” (druk nr 1566).

W posiedzeniu udział wzięli: **Teresa Czerwińska** i **Leszek Skiba** podsekretarze stanu oraz **Adam Niedzielski** dyrektor generalny w Ministerstwie Finansów ze współpracownikami, **Stanisław Jarosz** dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Jakub Krowiranda** i **Anna Woźniak** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Zofia Szpringer** – kierownik Zespołu Analiz Finansowych i Budżetu Państwa w Biurze Analiz Sejmowych.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji Finansów Publicznych. Porządek dzisiejszego posiedzenia przewiduje dwa punkty, chociaż jeden bardzo mocno rozbudowany. W pkt 1 przewidziane jest rozpatrzenie sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r., druk nr 1588, wraz z przedstawioną przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli Analizą wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2015 r., w zakresie, po pierwsze, części budżetowej 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe. Referować będzie minister rozwoju i finansów, a koreferować poseł Grzegorz Długi.

Przy okazji – to takie sprawdzenie listy obecności – pan przewodniczący Długi jeszcze nie dotarł. Poproszę pracowników sekretariatu, żeby do pana przewodniczącego Długiego zadzwonić, aby jednak pojawił się na posiedzeniu Komisji.

W punkcie drugim, część budżetowa 77 – Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa; dochody. Referować będzie minister rozwoju i finansów, a koreferować pan przewodniczący Janusz Cichoń, którego widzę. Bardzo się cieszę, że jest obecny.

Następnie, dochody budżetów środków europejskich. Referować będzie minister rozwoju i finansów, a koreferować pan poseł Jerzy Gosiewski. Czy pan poseł Jerzy Gosiewski jest? Jest. Również bardzo się cieszę.

Część budżetowa 81 – Rezerwa ogólna; wydatki, a także część budżetowa 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 16, 19, 21, 46, 72, 73, 78, 84 i 91. Referować będzie minister rozwoju i finansów, a koreferować pani przewodnicząca Gabriela Masłowska. Również się cieszę, że jest obecna.

Następnie, część budżetowa 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działów 756 i 758. Referuje minister rozwoju i finansów, a koreferuje pan poseł Michał Jaros. Czy pan poseł Michał Jaros jest obecny? Na razie nie, więc też poproszę pracowników sekretariatu o zawiadomienie pana posła o konieczności przybycia na posiedzenie Komisji.

I wreszcie część budżetowa 79 – Obsługa długu Skarbu Państwa; dochody i wydatki oraz przychody i rozchody budżetu państwa. Referować będzie minister rozwoju i finansów, a koreferat wygłosi pan poseł przewodniczący Jan Szewczak. Siedzi obok mnie, więc jestem pewien, że będzie obecny.

I punkt drugi porządku dziennego – rozpatrzenie „Informacji o poręczeniach i gwarancjach udzielonych w 2016 roku przez Skarb Państwa, niektóre osoby prawne oraz Bank Gospodarstwa Krajowego”, druk nr 1566. Referuje minister rozwoju i finansów.

Czy mają państwo uwagi do porządku obrad? Nie widzę zgłoszeń. W związku z tym, stwierdzam, że Komisja porządek obrad przyjęła.

Już tradycyjnie witam na posiedzeniu Komisji panią minister Teresę Czerwińską, podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów. Widzę również pana ministra Leszka Skibę, który w międzyczasie przybył. Witam serdecznie pana ministra. Na liście jest też nazwisko pana Adama Niedzielskiego, dyrektora generalnego w Ministerstwie Finansów. Pana również witam. Witam też wszystkie inne osoby, które towarzyszą państwu, niewymieniane przeze mnie z nazwiska.

Szanowni państwo, przystępujemy do rozpatrzenia punktu pierwszego porządku dziennego. Przypominam Wysokiej Komisji, że kontynuujemy rozpatrzenie sprawozdania z wykonania budżetu państwa w częściach należących do wyłącznej właściwości Komisji Finansów Publicznych. Państwo posłowie otrzymali pocztą elektroniczną informacje o wykonaniu budżetu przygotowane przez dysponentów części budżetowych, informacje NIK o wynikach kontroli wykonania budżetu w tych częściach, a także opracowania Biura Analiz Sejmowych. Jednocześnie informuję państwa posłów, że wszystkie materiały są dostępne w wersji elektronicznej na iPadach.

Przechodzimy do rozpatrzenia pierwszej części budżetowej. Jest to – jak zapowiedziałem – część budżetowa 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe. Bardzo proszę o zreferowanie wykonania budżetu. Czy to pani minister będzie...?

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów Teresa Czerwińska:

Pan dyrektor.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Pan dyrektor, bardzo proszę.

Dyrektor generalny w MF Adam Niedzielski:

Dzień dobry, witam państwa serdecznie. Panie przewodniczący, przedstawię króciutką informację na temat tego, jak był realizowany budżet w części 19. Będę mówić tylko o najważniejszych pozycjach, to znaczy tych, które mają największy udział w ogólnej kwocie dochodów czy wydatków realizowanych w części 19.

W ustawie budżetowej na 2016 r., w części 19, dochody zostały zaplanowano w wysokości 3 382 000 tys. zł. Wykonanie tych dochodów było większe o 11%. Ostatecznie zebraliśmy kwotę 3 772 000 tys. zł. W tym przypadku, największą pozycję w dochodach, które są zbierane w części 19, stanowią cła. Ich udział w całkowitej kwocie zebranych dochodów to 84%. Dochody z cła zostały zrealizowane w kwocie 3 177 000 tys. zł, co stanowi mniej więcej o 140 000 tys. zł więcej niż przewidywał plan.

Te zwiększone dochody zostały zrealizowane, po pierwsze, ze względu na średni kurs złotego, który był większy od planowanego na etapie konstrukcji budżetu. Ostatecznie kurs wyniósł 4,3625 zł za euro. Było to o 8% więcej niż kurs, który był przyjęty do kalkulacji dochodów cła na 2016 r. Również efektywna stawka celna była wyższa od zakładanej na etapie konstrukcji budżetu. Zamiast 1-procenta mierzonego względem wolumenu importu, mieliśmy 1,05%. To oczywiście jest kwestia skuteczności działania służb celnych w 2016 r.

Większe dochody udało się zrealizować, mimo że import spoza krajów Unii Europejskiej, wyrażony w euro, był nieco niższy od tego, który przyjęto w ustawie budżetowej na 2016 r. W ustawie zapisana była kwota ponad 75 000 000 tys. euro, natomiast rzeczywista realizacja importu spoza krajów UE w roku 2016 zamknęła się w kwocie 69 000 000 tys. euro.

Jeżeli chodzi o pozycje, które w największym stopniu przyczyniły się do przekroczenia planu wydatków w 2016 r. w części 19, to drugą pod względem wielkości pozycją, która w największym stopniu pozwoliła ten plan dochodowy przekroczyć, są zwane różne rozliczenia, które obejmują przede wszystkim odsetki od lokat wolnych środków czy, na przykład, depozytów sądowych. Tutaj mieliśmy dochody większe o blisko 200 000 tys. zł od zaplanowanych. Tyle na temat dochodów.

Jeżeli chodzi o wydatki, to w ustawie budżetowej na 2016 r., w ramach budżetu państwa, w części 19 zapisana została kwota 6 977 000 tys. zł. Ten limit został powiększony o 44,3% poprzez uruchomienie środków z rezerw celowych. Te środki były przeznaczone głównie na trzy zadania. Po pierwsze, na realizację zadań z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej, czyli współfinansowanie. Drugą taką pozycją było sfinansowanie kosztów ponoszonych przez jednostki podległe Ministrowi Rozwoju i Finansów z tytułu zwrotu kosztów postępowania sądowego czy prokuratorskiego, skarg kasacyjnych – nieprzewidziane wydatki uruchamiane z rezerwy celowej. Trzecim elementem było dofinansowanie zadań służby celnej, związanych ze zwalczaniem przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych.

Plan wydatków w części 19 został również pomniejszony w trakcie roku o niewielką kwotę 36 tys. zł. To były środki, które zostały przeniesione do części 20. Było to związane z wejściem w życie ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych oraz niektórych innych ustaw. Po prostu, to zadanie zostało przekazane do działu administracyjnego – Gospodarka. Ostatecznie, po tych zmianach, plan wydatków budżetu państwa w części 19 wyniósł 7 021 000 tys. zł. Realizacja tego limitu w roku 2016 wyniosła 6 772 000 tys. zł, czyli była to realizacja na poziomie 96,5%.

Pozycją dominującą w wydatkach części 19 są wydatki w ramach tak zwanego działu – administracja publiczna. To są oczywiście wydatki na funkcjonowanie aparatu skarbowego. Cały ten dział stanowiła kwota 6 300 000 tys. zł. Tutaj jedną z najważniejszych pozycji była działalność izb skarbowych i urzędów skarbowych. Wykonanie budżetu w tej

pozycji w roku 2016 wyniosło 3 590 000 tys. zł. Te wydatki były zrealizowane w stosunku do planu na poziomie 98,28%. Chciałbym zwrócić uwagę na to, że tutaj zatrudnienie średnioroczne wynosiło 41 874 etatów. To była pozycja dominująca.

Na drugim miejscu znalazły się izby i urzędy celne – mówimy tu o sytuacji w 2016 r., czyli jeszcze sprzed reformy kasowej. Wydatki w tym dziale wyniosły 1 525 000 tys. zł i były wykonane na poziomie 99,3% planu. Zatrudnienie wynosiło 14 855 etatów.

Trzecia pozycja, to działalność urzędów kontroli skarbowej. Wydatki w roku 2016 wyniosły 565 812 tys. zł, a wykonanie stanowiło 98,7% planu.

Jeżeli chodzi o czwartą pozycję pod względem wielkości wydatków w części 19, w dziale – Administracja publiczna, była to działalność Ministerstwa Finansów, czyli centrali. Wydatki wyniosły 279 874 tys. zł, a realizacja planu była na poziomie 95,85%. Średnioroczne zatrudnienie w Ministerstwie Finansów wynosiło 1979 etatów.

Z pozostałych jednostek, które znajdują się w resorcie, czyli są wykazywane jako finansowane w części 19, w pierwszej kolejności mamy Centrum Przetwarzania Danych Ministerstwa Finansów, czyli ośrodek informatyczny zlokalizowany w Radomiu. Wydatki roczne wyniosły 75 000 tys. zł i zostały zrealizowane na poziomie 99,7% planu po zmianach. Zatrudnienie w tym ośrodku wynosiło średniorocznie 164 etaty.

I ostatnia pozycja, jeżeli chodzi o jednostki resortu – Centrum Edukacji Zawodowej Resortu Finansów. Wydatki na funkcjonowanie tego Centrum wyniosły 23 300 tys. zł, a plan został zrealizowany w 92,5%. Tak wyglądają wydatki najważniejszych jednostek, które znajdują w resorcie.

Jeżeli chodzi o sytuację, w której wydatki zostały wykonane poniżej planu o 3,5%, to do tego w dużym stopniu przyczyniły się dwie pozycje. Mieliśmy niższe wykonanie wydatków w zakresie programu rządowego „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego". Planowane w tym zakresie wydatki wyniosły 449 800 tys. zł, z czego wydatkowano 342 500 tys. zł, czyli realizacja wynosiła tylko 76% planu. Chciałbym przy tym zaznaczyć, że przyrost planu na rok 2016 był bardzo duży, bo wynosił ponad 200 000 tys. zł.

Druga pozycja wydatkowa, jeśli chodzi o skalę niewykonania, to były dotacje do posiłków sprzedawanych w barach mlecznych. Była na to przewidziana kwota 20 000 tys. zł, a ostatecznie wydatkowano 13 300 tys. zł.

Jeżeli chodzi o sprawę wydatków budżetów środków europejskich, to pierwotnie plan wynosił blisko 8000 tys. zł. Ten plan został skorygowany do poziomu 27 800 tys. zł. Wykonanie zostało zrealizowane na poziomie 99,8%, co oznacza 27 750 tys. zł. Wydatki w tej części to przede wszystkim wydatki z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna w perspektywie finansowej 2014-2020. Była ona związana z funkcjonowaniem całego pionu audytu środków europejskich, który w 2016 r. był ulokowany w urzędach kontroli skarbowej. To było krótkie podsumowanie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Ono wcale nie było krótkie. Może na przyszłość taka sugestia, proszę państwa. Oczywiście, nie chciałbym nikogo ograniczać, ponieważ jednak wszyscy mamy te dane dostarczone w materiałach – wszyscy posłowie te dane otrzymali – prośba o to, aby już tych liczb nie przytaczać, bo one państwu posłom są dostępne. Prosiłbym o bardziej analityczne przedstawienie. Poproszę teraz pana przewodniczącego Długiego o koreferat w tej sprawie.

Poseł Grzegorz Długi (Kukiz15):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący, postaram się nadrobić straty czasowe, a więc będę możliwie zwięzły i nie będę przytaczać wielu danych, tylko pewne fragmenty, które – jak uważam – powinny być przedmiotem zainteresowania Komisji, czy w ogóle decydentów w dłuższej perspektywie czasowej. Zacznę od tego – tak, jak słusznie zaznaczył mój przedmówca – że głównym elementem wzrostu i w ogóle, po stronie przychodowej, są cła. I chcę podkreślić, bo to było tu powiedziane, ale nie wprost – prawdopodobnie nie jest to zręczne, aby pan minister to przytaczał –że ten wzrost nie jest zasługą większej efektywności służb celnych, a chyba nawet przeciwnie, bo gdyby to przeliczyć na liczbę towarów oclonych, była ona mniejsza niż w poprzednim roku. Natomiast, trzeba bardzo

wyraźnie wyartykułować, że wzrost należności celnych jest przede wszystkim efektem czynników makroekonomicznych, głównie tych, o których pan tutaj wspomniał, czyli związanych z kursem euro, ale też innych elementów. Ma to znaczenie w tym sensie, żebyśmy nie próbowali twierdzić, że efektywność działania naszych służb celnych jest większa, bo nie jest.

Kolejna kwestia. W dziale 750 łatwo zauważyć że jest niewielki, ale jednak znaczący wzrost dochodów pochodzących z grzywien i kar. Szczególnie, jeśli chodzi o grzywny, mogłoby to świadczyć o większej efektywności pracy naszych służb skarbowych. Jeżeli jednak dołożymy do tego kary – a często są to kary umowne z różnego rodzaju niewykonanych relacji, tak to powiem – to oznacza, że w gospodarce mamy jednak do czynienia z takimi trendami. To znaczy, po stronie kar, czyli w części 19, mamy zwiększony przychód, ale jako całość gospodarki na tym tracimy, bo ktoś nie wykonał swoich zobowiązań. To oznacza, że nie wszystko dzieje się tak, jak byśmy chcieli.

Następna kwestia jest taka, że zgodnie z informacjami, jakie przekazało Ministerstwo, udaremniono nienależne wypłaty – chodzi oczywiście o VAT – na ponad 1 000 000 tys. zł. Wydaje mi się, że należałoby się temu dokładnie przyjrzeć, w jakiej części jest to zjawisko trwałe w tym sensie, że faktycznie uniemożliwiono nielegalne wypłaty, a w jakim są to zabiegi służb skarbowych, które po prostu przetrzymują środki. Dzięki temu, pozornie zwiększają przychody do budżetu, a tak naprawdę, jest to dłuższe kredytowanie się przez Skarb Państwa, przez budżet, kosztem przedsiębiorców. To jest zjawisko, o które Ministerstwo czy służby skarbowe są podejrzewane. Bardzo bym chciał, aby wyraźnie było powiedziane, że takiego zjawiska nie ma, a wciąż wyraźnego zaprzeczenia w tym zakresie nie słyszymy.

Po stronie wydatkowej – już pan mówił – wydano prawie 7 000 000 tys. zł, czyli 6 800 000 tys. zł. Zauważyliśmy też ten wzrost, o którym pan mówił, dopłat do barów mlecznych, z tym, że nie jest to pozytywny scenariusz. Zwiększamy zasilanie barów, które są przeznaczone dla skromniejszej części naszego społeczeństwa, aby wzmocnić jakość odżywiania. Z tego, co kojarzę, jest to wynik wyroku sądowego, który spowodował, że musiały być dokonane dodatkowe wpłaty dotyczące przeszłości. Natomiast wydatki, to przede wszystkim płace, szczególnie w dziale 750. Widzimy tutaj niekorzystne zjawiska, nie dlatego, że płace rosną – bo to jest akurat pozytywne zjawisko – ale że rośnie zatrudnienie. A to jest bardzo niekorzystne zjawisko, szczególnie, jeżylibyśmy stwierdzili, że rośnie ono w centrali. Chcę zwrócić uwagę na to, że wzrost wynagrodzeń też nie do końca jest właściwy, bo one rosną szczególnie w centrali, prawdopodobnie według myślenia, że w Warszawie za 6 tys. nie da się przeżyć, natomiast w pozostałych częściach kraju ten wzrost wynagrodzeń jest bardzo skromny. Właśnie tam powinien być bardzo rozbudowany, przy pełnej świadomości tego, że służby skarbowe, i to głównie te w terenie, są odpowiedzialne i obciążone ogromną pracą związaną z walką z nadużyciami podatkowymi. To przede wszystkim one mają szansę zauważyć, że coś nie gra i w związku z tym, powinny być odpowiednio wynagradzane za pracę nie zawsze wdzięczną. Trzeba bowiem wziąć pod uwagę to, że pracownicy aparatu skarbowego nie cieszą się wielką miłością społeczeństwa, co jest zrozumiałe. Myślę jednak, że my, na tej sali, powinniśmy oddać im cześć, bo oni realizują jedno z najważniejszych zadań, które umożliwiają funkcjonowanie naszego państwa, a ta cześć powinna być oddawana również w godnych wynagrodzeniach nie tylko w Warszawie, ale w całej Polsce.

I nie byłbym przedstawicielem naszego ugrupowania, gdybym nie zaznaczył jeszcze, że w ubiegłym roku po raz kolejny zmarnowaliśmy prawie 120 000 tys. zł na subwencje i dotacje partyjne. Zaznaczam to tylko dla porządku. To oczywiście nie jest wina ministra czy Ministerstwa Finansów, ale taka pozycja jest i wszyscy na nią się składamy. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Myślę, panie przewodniczący, że kierownictwo pańskiego ugrupowania dostrzeże tę uwagę na koniec. Dziękuję bardzo. Poproszę przedstawiciela NIK o informację.

Dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów Najwyższej Izby Kontroli Stanisław Jarosz:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Stanisław Jarosz. Jestem dyrektorem Departamentu Budżetu i Finansów i odpowiadam za kontrolę budżetową w całej administracji publicznej. Część 19 przedstawi pani dyrektor Rybczyńska, jeżeli można.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Proszę bardzo.

Wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów NIK Anna Rybczyńska:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, postaram się krótko przedstawić wyniki wykonania kontroli budżetu państwa w części 19…

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo proszę, z naciskiem na krótko.

Wicedyrektor departamentu NIK Anna Rybczyńska:

Tak, postaram się naprawdę mówić krótko. Kontrola została przeprowadzona przez NIK w pierwszym kwartale tego roku w Ministerstwie Finansów oraz w czterech Izbach Administracji Skarbowej w Katowicach, Olsztynie, Poznaniu i Wrocławiu.

NIK pozytywnie oceniła wykonanie budżetu państwa w 2016 r. w tej części stwierdzając, że dochody i wydatki zostały wykonane zgodnie z założeniami ustawy budżetowej na 2016 r. Podstawą oceny było szczegółowe badanie blisko 7% dochodów kontrolowanych jednostek oraz 10,5% zrealizowanych przez nie wydatków

NIK pozytywnie zaopiniowała łączne sprawozdania budżetowe za 2016 r. sporządzone przez dysponenta części 19. Jednakże, w wyniku kontroli w Ministerstwie Finansów, NIK zwróciła uwagę, między innymi, na niewystarczające i podejmowane z opóźnieniem działania w celu wyegzekwowania należności oraz na ustalenie kapitału zakładowego spółki celowej utworzonej przez Ministra Finansów na zbyt wysokim poziomie w stosunku do faktycznych potrzeb. Ponadto, zdaniem NIK, lepszego przygotowania w Ministerstwie wymagają procesy planowania wydatków na dotacje i zadania informatyczne oraz podejmowanie decyzji o blokowaniu wydatków.

Aktualne pozostają zalecenia NIK sformułowane po kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., dotyczące zaprzestania ujmowania w planie dysponenta części środków na wydatki jednostek podległych oraz ujednolicenia przepisów w zakresie rozliczania w wydatkach i dochodach środków z tytułu kar umownych, w ramach projektów finansowanych z udziałem środków europejskich. W jednostkach podległych ministrowi finansów, stwierdzono nieprawidłowości, które, ze względu na ich skalę, nie miały żadnego wpływu na ocenę realizacji budżetu części 19. Przedstawione nieprawidłowości i uwagi wskazują, zdaniem NIK, na potrzebę wzmocnienia nadzoru dysponenta części 19 nad realizacją budżetu w tej części. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy ktoś z państwa posłów chciałby zabrać głos w tej części? Nie widzę zgłoszeń. W związku z tym, stwierdzam zakończenie omawiania części budżetowej 19.

Przechodzimy do omówienia części budżetowej 77 – Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa. Dochody. Bardzo proszę przedstawiciela Ministerstwa Finansów o informację. Czy ktoś z państwa ministrów? Pan minister Skiba, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MF Leszek Skiba:

Dziękuję bardzo. W części dotyczącej podatków, w roku poprzednim mieliśmy bardzo zbliżony wynik podatkowy w stosunku do znowelizowanej ustawy na rok 2016. Idąc po kolei, może zacznę od podatków od osób prawnych.

Dochody uzyskane z tego tytułu były nieznacznie wyższe od planowanych w ustawie budżetowej. Wynikało to z kilku czynników, głównie z dobrej zyskowności w sektorze przedsiębiorstw. Przychody przedsiębiorstw rosły szybciej niż koszty, co w roku 2016 generowało znacznie lepszą relację zysków do przychodów niż w roku 2015. W efekcie doprowadziło to do zwiększenia podatków płaconych przez przedsiębiorców – podatku dochodowego od osób prawnych.

Jeśli chodzi o dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych, w tym okresie też mieliśmy nieznaczne przekroczenie planowanego wykonania. Wynikało to z kilku czynników. Po pierwsze, z nowej sytuacji na rynku pracy, spadającego bezrobocia. Przypomnę, że makroekonomicznie od wielu kwartałów mamy do czynienia ze zjawiskiem wyraźnego spadku bezrobocia, co przekłada się, z jednej strony, na większą liczbę osób pracujących, a z drugiej strony, na wzrost wynagrodzeń, co w efekcie prowadzi do tego, że dochody budżetu państwa z podatku dochodowego odo osób fizycznych wyraźnie rosną.

Patrząc na liczby w skali podatkowej, można dostrzec, że rosną dochody osób, które prowadzą działalność gospodarczą i rozliczają się w ramach podatku dochodowego od osób fizycznych, a również dochody podatkowe od osób prowadzących działalność gospodarczą w tym zakresie. Mieliśmy także wyraźny wzrost dochodów podatkowych z tak zwanego podatku Belki. Czyli, łącznie te zjawiska, jakimi są dobra sytuacja na rynku pracy i wyraźny wzrost dochodów z „podatku Belki", a także wzrost dochodów z podatku płaconego od osób prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się w ramach podatku dochodowego PIT, doprowadziły do tego, że nastąpiło przekroczenie planowanego dochodu z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Jeśli chodzi o podatek od towarów i usług w roku 2016, w ujęciu kasowym było to nieco poniżej planu, ale w ujęciu memoriałowym, a więc licząc VAT tak, jak liczy Komisja Europejska, czyli od lutego do stycznia, mieliśmy już lepszy wynik w stosunku do roku poprzedniego. Na kształtowanie się dochodów z podatku od towarów i usług oddziaływało wiele czynników. Po pierwsze, warto zwrócić uwagę na poprawę ściągalności, która w sensie kalkulacyjnym prezentuje się poprzez porównanie tego, jaki był poziom przyrostu dochodów z podatku VAT w stosunku do bazy podatkowej. A baza podatkowa, pod wpływem czynników makroekonomicznych, wzrosła wyraźnie słabiej niż to, w jakim stopniu wzrosły dochody z podatku VAT. Jest to podstawą do wskazywania, że w roku 2016 mieliśmy do czynienia z poprawą ściągalności. O tym pisaliśmy też w wieloletnim planie finansowym. Jesteśmy w stałym dialogu z Komisją Europejską i to stanowisko zostało przyjęte.

W gruncie rzeczy, Ministerstwo Finansów w tym okresie prowadziło wiele działań, o których państwo już zapewne wiedzą – Jednolity Plik Kontrolny. W tym okresie już funkcjonowały zmiany związane z mechanizmem odwróconego obciążenia VAT. Pewne elementy istotne, być może krytyczne, które wpłynęły na dochody w podatku VAT, to przede wszystkim tak zwany pakiet paliwowy, który bardzo istotnie ograniczył prawidłowości w drugiej połowie roku 2016 i pozwala mieć nadzieję na to, że dochody w roku 2017 w dalszym ciągu będą kształtować się pozytywnie.

Jeśli chodzi o podatek akcyzowy, także było przekroczenie planowanego poziomu z ustawy budżetowej. Wynikało to w większym stopniu z takiej kategorii, jak dochody akcyzowe, bazujące na sprzedaży wyrobów energetycznych. Jednak ten wzrost był też widoczny w przypadku sprzedaży wyrobów alkoholowych. To wynika – jak zapewne państwo się domyślają – ze zwiększonych i bardziej skrupulatnych działań administracji skarbowej, a przede wszystkim służby celnej w tym okresie, aby ograniczać nieprawidłowości.

W odniesieniu do pozostałych dochodów w tej części, powiem, że podatek od gier kształtował się na poziomie bardzo zbliżonym do zaplanowanego. Mieliśmy mniejszy od zakładanego poziom dochodów z wpłat od wydobycia niektórych kopalin, co wynikało bezpośrednio z ceny miedzi i srebra na rynkach światowych. Pierwsze szacunki wpływów z podatku od niektórych instytucji finansowych okazały się być nadmiernie optymistyczne. Ministerstwo Finansów uczy się obsługi nowego podatku. Pierwsze założenia były bardzo optymistyczne, ale od tego czasu, na szczęście, miesięczne wpływy są bardzo stabilne. W związku z tym, można powiedzieć, że prognozy na rok 2017 są już znacznie lepsze od tych, które były przygotowane na przełomie lat 2015 i 2016.

Jeśli chodzi o inne wpłaty, mieliśmy do czynienia w tym okresie przed wszystkim z wpłatą od zysku Narodowego Banku Polskiego. Przypominam, że ma to istotny wpływ na krajową, a nie europejską metodologię. Ten zysk NBP był istotny i wpłynął na poprawę salda budżetowego w ujęciu kasowym.

W części 77 warto też zwrócić uwagę na środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł, niepodlegające zwrotowi. Mieliśmy tutaj kwotę nieco mniejszą od zaplanowanej i bazującej na refinansowaniu, na zwrocie z UE wydatków poniesionych na realizację projektów finansowych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. O koreferat poproszę pana przewodniczącego Janusza Cichonia.

Poseł Janusz Cichoń (PO):

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, zacznę od tego, że sprawozdanie z wykonania budżetu państwa w części 77 zasługuje na pozytywną opinię, ale, pewnie wbrew oczekiwaniu większości z państwa, a zwłaszcza pana przewodniczącego, na tym nie skończę. Zatem, kilka uwag.

Po pierwsze, trzeba zauważyć, że pomimo wykonania budżetu w części 77 z 0,5-procentowym przekroczeniem, dochody podatkowe jednak wykonane nie zostały. Gdyby nie zysk z NBP, budżet części 77 nie zostałby wykonany w całości. Przy tym, tak naprawdę, mówimy o niewielkich różnicach.

Odnośnie do kwestii szczegółowych – podatku dochodowego od osób prawnych – do tego, co mówił pan minister i co mamy w materiale, dodałbym jednak sprawę zapaści inwestycyjnej, z którą mamy do czynienia zwłaszcza w sektorze prywatnym. Ona, w moim przekonaniu, odbiła się doraźnie pozytywnie na dochodach budżetowych, natomiast warto jednak pamiętać o tym, że na dłuższą metę to te inwestycje decydują o tym, jak będzie funkcjonować polska gospodarka i jakie w perspektywie będą dochody budżetu państwa. Mam nadzieję, że wyjdziemy z tego dołka, jeśli chodzi o inwestycje, choć na razie zbyt wielu jaskółek, zwłaszcza jeśli chodzi o sektor prywatny, nie widać.

W całej rozciągłości zgadzam się z uzasadnieniem dotyczącym podatku dochodowego. Rzeczywiście sytuacja na rynku pracy, a właściwie wzrost zatrudnienia – bo to ono jest tu kluczowe – przy jednoczesnym wzroście płac i brak zmian wysokości progów podatkowych, kwoty wolnej, skutkuje większymi dochodami. Warto o tym pamiętać.

Natomiast, odnośnie do kwestii podatku VAT, zwracam uwagę na to, że nie został on wykonany. To, po pierwsze. Po drugie, jeśliby nawet założyć, że dochody z VAT były wyższe w 2016 r. o 2,8% w stosunku do roku 2015, to jednak w relacji do PKB nic się nie zmieniło. W relacji do PKB jest to 6,8%. Co prawda, mamy dość karkołomny wywód mówiący o tym, że mniej znaczy więcej i że głównie dzięki poprawie efektywności podatek VAT w takiej wysokości zrealizowaliśmy. Nawet gdyby to przyjąć za dobrą monetę, to ja mam jednak trochę wątpliwości odnośnie do tego, na ile wykorzystaliśmy ten potencjał, który wygenerowaliśmy w postaci chociażby działań legislacyjnych, które pan minister także tu wymieniał.

Mój niepokój budzi JPK – Jednolity Plik Kontrolny – dlatego, że akurat kilka dni temu dostałem odpowiedź na swoją interpelację. Jeśli chodzi o JPK i wykorzystanie w praktyce tej legislacji i tego pliku, okazuje się, że w dalszym ciągu nie dysponujemy żadnymi narzędziami informatycznymi do prowadzenia analiz. A pamiętam, że mniej więcej rok temu składałem podobną interpelację. Dostałem informację, że na początku roku Aplikacje Krytyczne już nam dostarczą tego typu oprogramowanie. Dzisiaj wiem, że 26 września 2017 r. to jest ten moment, w którym mamy coś uzyskać z Aplikacji Krytycznych. I to jest to, co mnie w tej kwestii mocno niepokoi, bo potencjał, jaki mamy – jeszcze raz powtórzę – moim zdaniem, nie w pełni jest wykorzystywany.

Mam też wątpliwość i pytanie, odnośnie do wpływów z podatku od niektórych instytucji finansowych. Wyraźnie widać, że skala tego niedopasowania jest bardzo duża, bo zamiast 5 000 000 tys. zł mamy 3 500 000 tys. zł. Pytanie, skąd ta różnica. Czy to zwykły błąd, czy też zaszły jakieś dodatkowe okoliczności, które to usprawiedliwiają? Myślę o tym w tym sensie, że banki sobie jakoś z tym poradziły, bo wiemy, że rok 2016 nie był dla nich wcale zły, żeby nie rzec, że był wręcz rekordowy. To tyle, jeśli chodzi o moje spostrzeżenia w tej kwestii. I jeszcze raz powtórzę – wykonanie w tej części zasługuje na pozytywną opinię. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Bardzo proszę, Najwyższa Izba Kontroli.

Wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów NIK Maciej Berek:

Bardzo dziękuję. Maciej Berek, wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów. Panie przewodniczący, państwo ministrowie, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, odnośnie do tej części NIK przyjęła tak zwaną ocenę opisową ze względu na specyfikę tej części objętej kontrolą. W związku z tym, raportowanie Komisji tej oceny wymaga przekazania kilku zdań. Postaram się nie powtarzać informacji, które wystąpiły w referacie pana ministra i w koreferacie pana posła.

Po pierwsze, NIK zwróciła uwagę na to, że generalnie dochody budżetu państwa w części 77 oparte były na poprawnej i rzetelnej analizie danych o wykonaniu dochodów za rok 2015. Odnośnie do zasady, były sformułowane prawidłowo, ponieważ realizacja tych dochodów w relacji do prognozy wyniosła 100,5%, z tym rozbiciem, o którym mówił przed chwilą pan poseł, że w zakresie dochodów podatkowych było to 98,9% prognozy, a w zakresie dochodów innych niż podatkowe tę prognozę przekroczono.

Jeżeli chodzi o dochody z podstawowych źródeł podatkowych, czyli z podatków PIT, CIT oraz akcyzy, uzyskano dochody wyższe od prognozowanych w relacji od 1,2 do 1,9%, natomiast niższe były dochody z podatku VAT. To niższe wykonanie – według naszej oceny – było związane z wysokimi zwrotami, które były zrealizowane z tytułu podatku VAT w grudniu 2016 r. Odnotowaliśmy, że urzędy skarbowe w ostatnim miesiącu roku 2016 zwróciły podatnikom VAT w kwocie wyższej o prawie 5 000 000 tys. zł w porównaniu z analogicznym okresem roku 2015 i odpowiednio wyższe o około 6 000 000 tys. zł niż średnio dokonywały zwrotów w poprzednich jedenastu miesiącach.

Chcę podkreślić, że wcześniejszy zwrot jest zgodny z przepisami, natomiast odnotowaliśmy to, bo kwotowo były to wyraźne odchylenia od średnich wartości miesięcznych, a w niektórych przypadkach i dziennych. To w ewidentny sposób wpłynęło na to, jak zrealizowano dochody z tego podatku w skali całego roku.

Nie zrealizowano dochodów w zaplanowanej wysokości – o czym już była tutaj mowa – z podatku od niektórych instytucji finansowych i nie zrealizowano w całości dochodów z podatku od sprzedaży detalicznej. Było to związane z rozstrzygnięciami, podjętymi najpierw przez Komisję Europejską, a później przez odpowiednie organy, zgodnie z decyzją KE nakazującą zawieszenie poboru tego podatku.

W zakresie dochodów niepodatkowych – to też już zostało powiedziane – najistotniejszą kwotą była wpłata z zysku Narodowego Banku Polskiego wynosząca 7 900 000 tys. zł, wobec planowanej w ustawie budżetowej kwoty 3 200 000 tys. zł. W oczywisty sposób wpływała ona na wynik dochodów w części 77 budżetu państwa.

Dodatkowo chciałbym bardzo krótko powiedzieć o tym, na co zwróciliśmy uwagę w analizie wykonania budżetu państwa za ubiegły rok, a co oparte jest także na ustaleniach wynikających z wcześniejszych kontroli ubiegłorocznych. Otóż, nadal w bardzo wyraźny sposób rosną zaległości z tytułu podatków. Na koniec roku 2016 były one wyższe o ponad 30% w relacji do końca roku 2016 i było to prawie 77 000 000 tys. zł. Największa część tych zaległości podatkowych dotyczy podatku VAT. Wyniosły one niemal 60 000 000 tys. zł. Był to wzrost w stosunku do roku ubiegłego o ponad 40%.

Zaznaczamy jednocześnie – i zwracamy na to uwagę – że istotne, jeśli nie największe znaczenie dla miary tych zaległości ma fakt, że organy skarbowe zwiększyły swoją efektywność, jeżeli chodzi o ustalenia należności wynikających z tak zwanych pustych faktur. Znacznie większa liczba tak zwanych pustych faktur jest identyfikowana na znacznie większe kwoty. Zgodnie z regułami wynikającymi z ustawy o podatku VAT, kwoty wynikające z tych faktur są należne budżetowi państwa. Niemniej jednak – to też wynika z danych, jakimi dysponujemy po kontroli – znaczna część tych kwot jest niemożliwa do wyegzekwowania dlatego, że podmioty, które wystawiają te faktury jako VAT-owcy, w terminie wszczynana postępowań są już niewypłacalne albo nie istnieją. To jest problem tych znikających podatników, tak zwanych słupów i wszystkich tych podmiotów, od których egzekucja obarczona jest wysokim ryzykiem niepowodzenia. I to widać w wartościach, które pokazujemy w analizie wykonania budżetu państwa.

Dużo wyższa jest kwota umarzanych postępowań egzekucyjnych, czy kwota, której dotyczą postępowania egzekucyjne – bo na ponad 20 000 000 tys. zł umorzono postępowania egzekucyjne – niż skutecznie przeprowadzonych egzekucji. Wprawdzie ta sku-

teczność egzekucji, czyli kwot wyegzekwowanych, w stosunku do wystawionych tytułów wykonawczych wynosi ponad 30%, ale kwotowo jest to około 3 000 000 tys. zł w skali roku w relacji do ponad 20 000 000 tys. zł tych, które są umarzane ze względu na brak możliwości skutecznej egzekucji od podmiotów, wobec których są one prowadzone.

I jeszcze trzy krótkie informacje. Odnotowujemy w analizie wykonania budżetu państwa także to, o czym mówili panowie, czyli szereg zmian legislacyjnych wprowadzonych w roku 2015 i w roku 2016, że pojawiają się zjawiska, które mogą być traktowane jako wyniki zmian tego otoczenia prawnego, ale jako NIK formułujemy to w ten sposób, że na obecnym etapie jest jeszcze za wcześnie, żeby określić, czy te pozytywne zjawiska związane z pozyskiwaniem zwiększonych dochodów podatkowych są powiązane bezpośrednio z tymi zmianami regulacyjnymi, czy nie. Będzie to przedmiotem kolejnych kontroli, które NIK planuje.

I dwie krótkie informacje formalne. W ocenie NIK, Minister Rozwoju i Finansów, a wcześniej Minister Finansów, prawidłowo realizował zadania w zakresie nadzoru i kontroli wynikającej z ustawy o finansach publicznych w części 77, a sprawozdanie dotyczące tej części zostało sporządzone prawidłowo i w terminie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Szanowni państwo, porządkowo tylko przypomnę, że na dzisiejszym posiedzeniu mamy do mówienia de facto 9 punktów, a właśnie wyczerpaliśmy połowę czasu przeznaczonego na posiedzenie Komisji. Jesteśmy po drugim punkcie, a jest jeszcze 7. To jest oczywiście apel do państwa, żeby jednak wypowiadać się skrótowo, bo przypominam, że wszelkie informacje, szczególnie liczbowe, wszyscy państwo posłowie otrzymali i mogli się z nimi zapoznać. Proponuję, żeby rzeczywiście mówić tylko o wątpliwościach, rzeczach, które nie są standardowe w tej sprawie.

Rozumiem, że pani poseł Hennig-Kloska chciałaby zadać pytanie w tym zakresie. Czy tak? Bardzo proszę.

Poseł Paulina Hennig-Kloska (N):

Korzystając z okazji, że gościmy pana ministra, chciałabym zapytać o dwie kwestie, które przy czytaniu tego raportu NIK przykuły moją szczególną uwagę, a zostały tu, między innymi, poruszone przez przedstawiciela NIK. Z tego, co widzę, wciąż narasta problem ściągalności należności podatkowych, a zwłaszcza tych, które są wykrywane jako karuzele podatkowe czy działalności dokumentujące czynności fikcyjne. Raport NIK jednoznacznie stwierdza, że chociaż działania te faktycznie były wykrywane, to ściągalność podatków była mało skuteczna. W efekcie tego zaległości z tytułu podatków wzrosły o 30%. To są 22 000 000 tys. zł długu. W ogóle wzrosły należności budżetu państwa, przy czym należności podatkowe stanowią blisko 80% tego.

Chciałabym więc zapytać, jak to się ma do tych teorii głoszonych przez Ministerstwo Finansów o efektywności postępowania w zakresie uszczelnienia systemu podatkowego, skoro czytamy, że tak drastycznie wzrosły należności. Jak powiedziałam, NIK stwierdza, że postępowania egzekucyjne prowadzone wobec podmiotów dokonujących oszustw podatkowych, w tym z wykorzystaniem faktur dokumentujących czynności fikcyjne, były mało skuteczne. Czyli, niejako to stwierdzamy, ale docieramy do firm, które są bez majątku, bez środków finansowych i tak naprawdę tych środków nie jesteśmy w stanie ściągnąć. To pierwsze moje pytanie.

Drugie moje pytanie dotyczy wyniku związanego z VAT w grudniu, i też odnoszę się do tego, co jest w raporcie. Czytamy, że organy podatkowe zwróciły przedsiębiorcom w grudniu 2016 r. kwotę 13 300 000 tys. zł, to jest o 4 900 000 tys. zł wyższą niż w grudniu, ale o 6 000 000 tys. zł wyższą niż średnio w okresie od stycznia do listopada 2016 r. Tak więc, 6 000 000 tys. zł więcej zwróciliśmy w grudniu. W tym raporcie czytamy również, że te pieniądze, to są głównie należności, które zostały zwrócone przedsiębiorcom przed terminem, bo powinny trafić do nich w styczniu i lutym roku 2017.

Kiedy ostatnio dyskutowaliśmy nad ustawą Nowoczesnej, żeby wprowadzić właśnie jednolity zwrot podatku VAT – szybki, ale jednolity – który po obu stronach przestanie być udręką, możliwością „wachlowania” itd., to usłyszeliśmy, że to uniemożliwi ściganie przestępców podatkowych z odpowiednią starannością. A tu Ministerstwo

Finansów jednoznacznie pokazuje, że można było zwrócić aż 6 000 000 tys. zł VAT miesiąc i dwa miesiące wcześniej. Chciałabym więc zapytać, czy w tym wypadku możemy mówić, że ten wzrost nastąpił wskutek zachowania należytej staranności i czemu, tak naprawdę, służył. Dlaczego rząd w grudniu zrobił taki wyłom i nagle miał chęć zwrócić przedsiębiorcom 6 000 000 tys. zł ekstra przed terminem, a standardowo 25-dniowego terminu zwrotu podatku od towarów i usług wprowadzić nie możemy, bo jest to niedbałość o finanse publiczne, jak ostatnio usłyszeliśmy podczas debaty nad rozwiązaniami proponowanymi przez Klub Poselski Nowoczesna? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy jeszcze ktoś z państwa chce zabrać głos? Nie widzę zgłoszeń. Poproszę w takim razie pana ministra, żeby odniósł się do tych kwestii, które były poruszane.

Podsekretarz stanu w MF Leszek Skiba:

Dziękuję bardzo. Krótko mówiąc, po pierwsze, pozwolę sobie odnieść się do tego, co mówił pan poseł Cichoń. Otóż, jeśli chodzi o Aplikacje Krytyczne – odnośnie do odpowiedzi na interpelację, którą przygotowało Ministerstwo Finansów – może dzisiaj nie do końca jest to jasne i oczywiste, może ten tekst nie jest zbyt skrótowy, warto jednak podkreślić, po pierwsze, że ta część robocza jest już użytkowana przez wrocławski oddział Krajowej Administracji Skarbowej – mówiąc skrótowo. Czyli, w praktyce część analiz, a dokładnie mówiąc cztery raporty z kilkunastu, już są użytkowane do tego, żeby pośpiesznie diagnozować, jakie są te dane, użytkować te dane z Jednolitego Pliku Kontrolnego i odszukiwać nieprawidłowości w tym zakresie. Jednocześnie spółka wykonała bardzo dużą pracę nad tak zwanym data cleaningiem, czyli oczyszczeniem danych, weryfikacją tych danych, przygotowaniem skryptów, które pozwolą na to, żeby dane, które nie zawsze są poprawne – a w pierwszym miesiącu te dane w większości były jednak nieoczyszczone... Wymagało to wielkiego wsparcia dla Ministerstwa Finansów w zakresie absorpcji danych z firm średniego rozmiaru. W związku z tym, tych zadań jest bardzo dużo, ale generalnie idzie to zgodnie z planem. Tak naprawdę, Ministerstwo Finansów oczekuje od tego pierwszego zlecenia analiz JPK dużo więcej niż pierwotnie zakładano – dużo więcej raportów. Nie tylko analiza na podstawie samych danych JPK, ale i kilku innych baz danych. Zatem, w związku z tym, że te oczekiwania są większe, w konsekwencji kolejne raporty będą produkcyjnie wdrażane w najbliższych miesiącach.

W punkcie piątym jest też odpowiedź dotycząca zlecenia Fundament Danych 1. Jest to nowa rzecz, polegająca na tym, aby rozwiązać problem, który jest podstawowy, a można powiedzieć, że odziedziczony w Ministerstwie Finansów, czyli niezintegrowane bazy danych, które nie funkcjonują jako podstawa do tego, aby zastosować wobec nich jakikolwiek program analityczny. Jednak, w związku z tym, że już te rozwiązania Aplikacji Krytycznych produktywnie funkcjonują, powoduje to, że pojawiły się problemy, o których mówiła pani poseł, czyli coraz więcej diagnozowanych nieprawidłowości w przypadku „słupów", firm, które poznikały. A to powoduje, że mamy do czynienia ze wzrostem liczby ustaleń ze strony administracji skarbowej. Rzeczywiście, jest to podstawowy dylemat, kłopot – jak można powiedzieć – Ministerstwa Finansów. Im sprawniej Ministerstwo Finansów w kolejnych miesiącach będzie wykorzystywać dane JPK, tym bardziej będzie rosnąć liczba tych firm, które pośpiesznie znikły.

Natomiast, jeśli chodzi o problem egzekucji w przypadku firm „słupów", ten paradoks będzie się pogłębiać. Jesteśmy tego świadomi. To, niestety, jest owoc sukcesu polegającego na tym, że w im większym stopniu uda się to ustalić na podstawie coraz szybszej analizy danych, tym częściej będzie padać pytanie o to, gdzie jest szybka egzekucja. A egzekucja jest w tym sensie trudna, że Ministerstwu Finansów szybciej udaje się odnajdować firmy, które już znikły, a obok pojawia się problem ze ściągalnością.

Drugie pytanie dotyczyło zwrotu podatku VAT. Nie wiem, skąd wzięła kwota 6 000 000 tys. zł, szczególnie, że pani poseł sama mówiła o różnicy rok do roku na poziomie 4 900 000 tys. zł… Oczywiście, proszę.

Poseł Paulina Hennig-Kloska (N):

Te 4 900 000 tys. zł to było rok do roku, grudzień do grudnia, natomiast 6 000 000 tys. zł, to jest więcej w stosunku do średniej. Z miesięcy od stycznia do listopada roku ubiegłego

było zwrotów o 6 000 000 tys. zł mniej niż w samym grudniu. Czy tak? Czyli, jest to powyżej średniej z całego ubiegłego roku.

Podsekretarz stanu w MF Leszek Skiba:

Oczywiście, tylko tu jest problem, jeżeli popatrzymy na dane związane z podatkiem VAT. On jest tak nieregularny, że nie ma w nim żadnej sezonowości. Żadne miary matematyczno-statystyczne nie są możliwe do zastosowania. W związku z tym, pojęcie średniej z jedenastu miesięcy do wartości z miesiąca dwunastego nie ma zastosowania, ponieważ grudzień zasadniczo jest inny… Proszę zauważyć, że tak naprawdę jest wiele czynników, które na to się nakładają – koniec roku, rozliczenie kwartalne, różne cykle… Moglibyśmy też ustalić, czy istnieje pewnego rodzaju związek – nie wiem, czy słowo korelacja jest właściwe w tym sensie, ale chyba też – pomiędzy liczbą dni w miesiącu a wielkością dochodów z VAT. Zatem, nie przekonuje mnie pani poseł mówiąc, że w stosunku do dochodów, zwrotów, czy jakichkolwiek innych liczb związanych z VAT, ustalenie średniej jakiegokolwiek okresu do kolejnego miesiąca ma sens. Można powiedzieć, że rzeczywiście jedyną porównywalną i logiczną relacją jest relacja rok do roku, danego miesiąca roku poprzedniego. To w jakimś sensie się sprawdza, chociaż dochody z VAT są bardzo nieregularne.

W związku z tym, powstaje pytanie, dlaczego zwrotów było o 4 900 000 tys. zł więcej niż w poprzednim roku. Na pewno jest tak, że poziom zwrotów w kolejnych miesiącach różni się. Ministerstwo Finansów bardzo często odpowiada na pytanie o wartość zwrotów w grudniu – większą wysokość zwrotu w grudniu 2016 r. Istotne jest to, aby przy rosnącej aktywności inwestycyjnej firm – i to była jedyna intencjonalność w tym okresie – wesprzeć tę kiełkującą aktywność inwestycyjną firm w taki sposób, żeby zapewnić firmom płynność, środki finansowe, aby nie okazało się, że ten kiełkujący proces inwestycji został zduszony przez jakieś losowe, szlachetne intencje… Jest to jednorazowa sytuacja, aby wesprzeć politykę inwestycyjną w sektorze przedsiębiorczości i rzeczywiście efekt jest pozytywny. Jeśli popatrzymy na dane z pierwszego kwartału roku 2017, to okaże się, że dynamika wynosi 4% rok do roku, 1,1% w ujęciu kwartalnym. Można powiedzieć, że w jakimś sensie jest to efektem tych działań.

Odnośnie do pytania pani poseł, zwrot VAT nie nastąpił przed terminem. Termin jest nieregularny. O terminie możemy powiedzieć w takim ujęciu, że jest do pewnego okresu. To, czy to nastąpiło szybciej czy wolniej, zależy od dokładnej analizy Krajowej Administracji Skarbowej. Czyli, tak naprawdę, nie można powiedzieć, że analiza danego zwrotu następuje po pięciu, dziesięciu czy piętnastu dniach, że jest jakiś standard. Standardem jest to, że ustawowo analiza jest przeprowadzana do sześćdziesięciu dni i jeśli czasem udaje się to zrobić szybciej z jakichś powodów, to oczywiście jest to sukces. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję.

Poseł Grzegorz Długi (Kukiz15):

Jako praktyk chcę powiedzieć, że standardem jest zwrot w ostatnich dniach.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Pani przewodnicząca, rozumiem, że pan minister rozwiał pani podejrzenia odnośnie do manipulowania zwrotami VAT-u… Słucham? Bardzo proszę.

Poseł Paulina Hennig-Kloska (N):

Panie ministrze, abstrahując, w tym raporcie czytamy jednoznacznie, że dokonano w ostatnim miesiącu wysokich zwrotów VAT-u, których ustawowy termin realizacji w znacznej części upływał w styczniu i lutym 2017 r. Znamy tę praktykę. Ja również tę praktykę znam bardzo szeroko. Wiemy, że organy podatkowe coraz częściej mają problem zmieścić się nawet w tych sześćdziesięciu dniach i płacą przedsiębiorcom odsetki za nieterminowe zwroty. Nie zdarza się praktycznie, żeby ten zwrot przyszedł z miesięcznym, czy tym bardziej z dwumiesięcznym opóźnieniem, a dokładnie rok do roku mamy o 4 900 000 tys. zł wyższą kwotę zwrotu w grudniu 2016 w stosunku do grudnia 2015 r. i o 6 000 000 tys. zł wyższą – zresztą, te pozycje są porównywalne – niż średnio

w każdym miesiącu ubiegłego roku. Można więc domniemywać, że to jest kwota zwrócona na „górkę".

Nie rozumiem też tego, bo państwo już od dłuższego czasu stosują taką retorykę, że to umożliwiło ten boom inwestycji, którego ja w pierwszym kwartale nie zauważyłam. Znam już dane analityczne za I kwartał na tyle, żeby twierdzić, że inwestycje nie rosną w szybszym tempie niż rosły średniomiesięcznie w roku ubiegłym.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Pan przewodniczący Cichoń też chciałby jeszcze zabrać głos. Bardzo proszę.

Poseł Janusz Cichoń (PO):

Ja króciutko przytoczę to, co uzyskałem z Ministerstwa Finansów. „W ciągu dziesięciu miesięcy od 1 czerwca 2016 r. do 30 kwietnia, urzędy skarbowe – 400 organów – przeprowadziły i zakończyły dwie kontrole z wykorzystaniem JPK. W toku są 4 postępowania. Urzędy celno-skarbowe w ogóle nie wszczęły postępowań podatkowych, w których wykorzystywane byłyby JPK". Mogę czytać dalej. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy pan minister chce jeszcze coś dodać?

Podsekretarz stanu w MF Leszek Skiba:

Krótko powiem tak. Jeśli chodzi o Ministerstwo Finansów, to na podstawie JPK, stosuje ono w pierwszym kroku metody miękkie. Rzeczywiście, zanim system zacznie działać poprawnie, użytkowany jest system miękki, czyli wysyłanie informacji mailowych do przedsiębiorców z zapytaniem o nieprawidłowości. Mam wrażenie, że to jest uczciwe wobec przedsiębiorców. Zanim uruchomimy kontrolę, warto zapytać mailowo, bo może akurat ktoś popełnił błąd. I to jest ten mechanizm, który teraz, w pierwszym kroku, jest eksploatowany. Grzecznie trzeba zapytać, wysłać mail – może okazać się, że ktoś się pomylił. Nie od razu przychodzą funkcjonariusze KAS o świcie. Mam wrażenie, że to jest najważniejsze. Tak naprawdę, JPK daje dużo informacji, ale też pozwala rzeczywiście wykorzystywać metody miękkie.

Jeśli chodzi o zwroty VAT, przyznaję rację pani poseł, że istniała intencjonalna działalność związana ze wsparciem dynamiki inwestycji. Inwestycje rosną, a właściwie dynamika inwestycji poprawia się. Jeśli popatrzymy na kolejne kwartały, to zauważymy, że ta dynamika wyraźnie się poprawia. Już w pierwszym kwartale 2017 r. tak wyraźnie się poprawiła, że prawie przekroczyła poziom zero. Czyli, tak naprawdę, widzimy wyraźną poprawę dynamiki. Oczywiście, ona podnosi się z bardzo niskiego poziomu ujemnego, ale na pewno nikt nie może zaprzeczyć, że taki wzrost dynamiki nie następuje. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Nie widzę więcej zgłoszeń do dyskusji. Zamykam omawianie części budżetowej77. Przechodzimy do dochodów budżetu środków europejskich. Bardzo proszę o referat ministra rozwoju i finansów. Kto z państwa będzie przedstawiać? Pani minister, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MF Teresa Czerwińska:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, w ustawie budżetowej na rok 2016, w części 87 – Dochody budżetu środków europejskich, zaplanowane zostały dochody budżetu środków europejskich w łącznej wysokości 62 400 147 tys. zł. W trakcie roku dokonano nowelizacji ustawy budżetowej ustawą z dnia 20 października 2016 r., w wyniku której dochody budżetu środków europejskich zostały obniżone do wysokości 53 429 147 tys. zł. Nowelizacja ta związana była z przewidywanymi niższymi dochodami z tytułu realizacji Wspólnej Polityki Rolnej i jednocześnie zwiększonymi wydatkami na zaliczki na poczet płatności bezpośrednich dla producentów rolnych za rok 2016.

W 2016 r. zrealizowano dochody budżetu środków europejskich w łącznej wysokości 39 064 227 tys. zł, co stanowi 73% planu ujętego w ustawie budżetowej na rok 2016. Te zrealizowane dochody wynikały z realizacji zadań w ramach, po pierwsze, perspektywy

finansowej 2007-2013 w wysokości 5 107 233 tys. zł, z czego krajowe programy operacyjne to 2 415 992 tys. zł i 16 regionalnych programów operacyjnych łącznie 2 691 241 tys. zł.

Po drugie, perspektywy finansowej 2014-2020 w wysokości 13 779 000 tys. zł. Krajowe programy operacyjne – 10 284 481 tys. zł i 16 regionalnych programów operacyjnych blisko 3 500 000 tys. zł.

Po trzecie, Wspólnej Polityki Rolnej w wysokości 19 400 000 tys. zł i po czwarte, programów realizowanych z udziałem środków pochodzących z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu w kwocie 801 349 tys. zł. Tutaj mamy mechanizm finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego – Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014 i Szwajcarsko-Polski Program Współpracy.

Szanowni państwo, niższy poziom dochodów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 powiązany był bezpośrednio z tempem wydatków dla tej perspektywy, co oznacza, że niższe wykonanie wydatków skutkowało niższymi dochodami dla poszczególnych programów operacyjnych. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Poproszę o koreferat pana posła Jerzego Gosiewskiego.

Poseł Jerzy Gosiewski (PiS):

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, miłe panie, szacowni panowie, szanowni państwo, zgodnie z przedłożonym sprawozdaniem z wykonania budżetu państwa w 2016 r., w części – Dochody budżetu środków europejskich, wykonanie w 2016 r. wnosi łącznie ponad 39 000 000 tys. zł, co stanowi 73,1% kwoty planowanej po zmianach. Wykonanie tych dochodów jest uzależnione od stopnia zrealizowanych wydatków, na które ma wpływ tempo realizacji poszczególnych projektów i programów.

Zrealizowane dochody związane były z wykonaniem zadań w zakresie dwóch perspektyw finansowych 2007-2013 i 2014-2020. Z przeprowadzonej przeze mnie analizy wynika, że dochody środków europejskich z perspektywy 2007-2013 wykonano w 83,3%, a w perspektywie 2014-2020 tylko w 47,3%. Niższe wykonanie dochodów budżetu środków europejskich – mówiła o tym pani minister – szczególnie w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, związane jest z tempem wydatków dla tej perspektywy, co oznacza, że niższa realizacja wydatków w stosunku do planu skutkowała niższymi dochodami.

Dochody budżetu środków europejskich wykonano w różnym stopniu w poszczególnych programach i grupach tych programów. Zdecydowanie najlepiej wykonano dochody w programie Wspólna Polityka Rolna. Tam dochody wykonano w 100-procentach.

W perspektywie finansowej 2014-2020 dobrze zrealizowano Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko oraz Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, jednak realizacja w regionalnych programach operacyjnych była niska, ponieważ ich wykonanie to tylko 26,8% w stosunku do planu, w podobnym stopniu jak w 2015 r. Łączne wykonanie dochodów środków europejskich we wszystkich programach wynosi trochę ponad 3,73%.

Proponuję przyjąć sprawozdanie w zakresie dochodów środków europejskich. Jednak – moim zdaniem – jednocześnie wskazana byłaby likwidacja występujących już od wielu lat przyczyn, które powodują bardzo niski stopień wykonania dochodów środków europejskich. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Dziękuję bardzo. Poprosimy Najwyższą Izbę Kontroli o informację.

Wicedyrektor departamentu NIK Anna Rybczyńska:

Jeszcze raz Anna Rybczyńska, wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów NIK. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez NIK w Ministerstwie Finansów nie stwierdzono nieprawidłowości, które wskazywałyby, że nadzór i kontrola w zakresie prawidłowości i terminowości realizowanych dochodów budżetu środków europejskich, sprawowana przez Ministra Finansów w trybie art.175 ustawy o finansach publicznych, były niewystarczające czy nieskuteczne.

Pozytywnie zaopiniowano sprawozdanie roczne z wykonania planu dochodów budżetu środków europejskich Rb-27UE w części 87. Niemniej jednak, NIK zwróciła uwagę na kilka kwestii.

Po pierwsze, w procesie ustalania w 2016 r. deficytu budżetu środków europejskich, po raz kolejny nie zostały uwzględnione zwroty dotyczące płatności dokonanych w latach 2010-2015 w wysokości 532 000 tys. zł, które wpłynęły na rachunki bankowe do obsługi płatności środków europejskich w 2016 r. Spowodowało to zawyżenie deficytu o tę właśnie kwotę.

Ponadto, w ocenie NIK, już na etapie planowania ustawy budżetowej na 2016 r. prawdopodobne było wystąpienie na koniec 2016 r. deficytu w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, który uzasadniał pierwszą nowelizację ustawy budżetowej. Minister Rozwoju i Finansów w dalszym ciągu nie wypracował zasad postępowania ani trybu dokonywania rozliczeń wynikających z potrzeb finansowania z budżetu państwa płatności, w ramach budżetu środków europejskich. Kwota rozliczeń z tego tytułu wzrosła w 2016 r. o ponad 12 000 000 tys. zł. Tym samym nie został zrealizowany wniosek NIK, formułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w latach 2014-2015, o opracowanie i formalne wprowadzenie kierunkowych założeń uregulowania tych rozliczeń.

Na koniec, chciałabym podkreślić, że w wyniku realizacji wniosku po zeszłorocznej kontroli wykonania budżetu o wprowadzenie regulacji dotyczących przekazywania środków wpływających w ramach Nowej Perspektywy Finansowej 2014-2020 na dochody w części 87, w 2016 r. wprowadzono w Ministerstwie Finansów procedurę wewnętrzną w sprawie zasad prognozowania dochodów w ramach budżetu środków europejskich. Zdaniem NIK, przestrzeganie tej procedury w 2016 r. ograniczyło dowolność kształtowania przez Ministra Rozwoju i Finansów dochodów budżetu środków europejskich i wyniku finansowego budżetu środków europejskich, niemniej jednak nie było do końca zgodne z zasadą kasowego ujęcia budżetu państwa Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy w tej sprawie ktoś z państwa chciałby zabrać głos? Ne widzę zgłoszeń. W związku z tym, stwierdzam zakończenie omawiania tej części sprawozdania z wykonania budżetu państwa.

Przechodzimy do mówienia części budżetowej – Rezerwa ogólna; wydatki oraz części budżetowej 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 16, 19, 21, 46, 72, 73, 78, 84 i 91. Bardzo proszę przedstawiciela Ministra Rozwoju i Finansów. Pani minister, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MF Teresa Czerwińska:

Tak, dziękuję. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, rozumiem, że omawiamy części 81 i pozostałe łącznie. Czy tak?

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Tak.

Podsekretarz stanu w MF Teresa Czerwińska:

Rezerwa ogólna została zaplanowana na rok 2016 w wysokości 169 904 tys. zł, czyli w 97,2% planu. Zgodnie z obowiązującymi w roku 2016 przepisami rozporządzenia o dysponowaniu środkami rezerwy ogólnej, podziału środków z tej rezerwy może dokonać Rada Ministrów, w przypadku wydatków powyżej 5000 tys. zł, prezes Rady Ministrów, jeśli dofinansowanie zadania nie przekracza kwoty 5000 tys. zł oraz Minister Finansów do kwoty 1000 tys. zł. Takie były regulacje obowiązujące w roku 2016. W związku z tym, w roku 2016 kwota 53 242 tys. zł została rozdysponowana w drodze uchwał Rady Ministrów, kwota 111 500 tys. zł jako efekt zarządzeń Prezesa Rady Ministrów i 347 400 zł w drodze decyzji Ministra Finansów. W rezerwie ogólnej pozostała nierozdysponowana kwota 4768 tys. zł. Szczegółowy podział środków rezerwy ogólnej na poszczególnych dysponentów oraz zadania zaprezentowany został w materiałach przedłożonych Wysokiej Komisji.

Przechodząc do omówienia poszczególnych pozycji rezerw celowych, chciałabym krótko – po dwa-trzy zdania – powiedzieć na temat każdej rezerwy. Pozycja 16, czyli

rezerwa na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa. Jest to rezerwa tworzona corocznie. W roku 2016 została zaplanowana w wysokości 572 000 tys. zł, a wykonana w blisko 100-procentach. Środki przeznaczono głównie, po pierwsze, na odszkodowania wynikające z decyzji administracyjnych, wyroków i ugód sądowych. Po drugie, na odszkodowania wyrządzone przez zwierzęta łowne. Po trzecie, na zobowiązania z tytułu realizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych, na zobowiązania z tytułu dopłat do paliwa rolniczego i – jak co roku – na dopłaty dla gminy Różan z tytułu lokalizacji na jej terenie Krajowego Składowiska Odpadów Promieniotwórczych oraz na realizację należnych rekompensat wypłacanych przez PKO BP z tytułu przedpłat na samochody osobowe.

Pozycja 19, czyli rezerwa płacowa na zmiany organizacyjne i nowe zadania oraz wynagrodzenia osób zajmujących się programami finansowanymi z budżetu Unii Europejskiej. To również jest rezerwa, która jest planowana co roku. W 2016 r. została zaplanowana w kwocie 24 809 000tys. zł, a rozdysponowana w wysokości 3 057 000 tys. zł, czyli 12,3%. Niepełne rozdysponowanie, które dotyczy przede wszystkim wynagrodzeń dla osób zajmujących się programami finansowanymi ze środków UE, wynika z tempa realizacji projektów.

Pozycja 21, to jest rezerwa na zwiększenie wynagrodzeń przeznaczonych na wypłaty dla osób odwołanych z kierowniczych stanowisk państwowych. W roku ubiegłym zaplanowano tutaj 14 052 tys. zł, a rozdysponowano 4968 tys. zł, czyli 35,4% planu. Rezerwa ta nie została w pełni wykorzystana głównie z uwagi na niższe od planowanego zapotrzebowanie w zakresie środków przeznaczonych na wypłaty wynagrodzeń dla osób odwołanych z kierowniczych stanowisk. Niewykorzystane środki rezerwy w kwocie 9084 tys. zł zostały zablokowane przez Ministra Rozwoju i Finansów i na podstawie opinii Komisji Finansów Publicznych przeznaczone na utworzenie nowej rezerwy celowej na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa w pozycji 91.

Rezerwa w pozycji 46, na zwalczanie przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych, została zaplanowana w ubiegłym roku w kwocie 20 428 tys. zł, a rozdysponowana w pełnej wysokości. Ta rezerwa stanowi ekwiwalent złotowy środków uzyskiwanych z tytułu umów zawieranych w ramach współpracy pomiędzy Unią Europejską a koncernami tytoniowymi i jest przeznaczana na zadania związane ze zwalczaniem przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych, realizowane przez Służbę Celną, Policję, Straż Graniczną i kontrolę skarbową. Środki są przeznaczane na zakupy specjalistycznych środków transportu, sprzętu laboratoryjnego, rozwój infrastruktury, dofinansowanie z rezerw służb.

Rezerwa z pozycji 72, w kwocie 15 000 tys. zł, została utworzona w trakcie prac parlamentarnych nad ustawą budżetową. Jej przeznaczeniem było uzupełnienie wydatków związanych z organizacją Światowych Dni Młodzieży. Środki z tej rezerwy rozdysponowano w wysokości 13 697 tys. zł, co stanowi 91% planu. Zostały one przeznaczone, między innymi, dla gmin województwa małopolskiego na zadania z zakresu utrzymania czystości i porządku, organizacji ruchu drogowego, transportu publicznego etc., w związku z organizacją Światowych Dni Młodzieży, a także na zadania z zakresu zabezpieczenia medycznego i zapewnienia bezpieczeństwa.

Rezerwa z pozycji 73, na zmiany systemowe oraz niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania, została zaplanowana w wysokości 549 620 tys. zł, rozdysponowana w wysokości 230 837 tys. zł – 42% planu. Powiem pokrótce, że środki zostały przeznaczone na specjalizacje lekarzy i lekarzy dentystów odbywane w trybie rezydentury, udzielenie dotacji celowych dla Ministra Skarbu Państwa na obsługę medialną Światowych Dni Młodzieży, wsparcie realizacji inwestycji budowlanych w zakresie centrów symulacji medycznych dla Ministra Zdrowia, skutki wejścia w życie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych i koszty ponoszone przez uczelnie medyczne na organizowanie dodatkowych, obowiązkowych kursów i szkoleń w trakcie kształcenia podyplomowego oraz wynagrodzeń bezosobowych dla Centrum Egzaminów Medycznych.

Ponadto, zgodnie z opiniami nr 45 i 46 Komisji Finansów Publicznych, dokonano zmiany przeznaczenia rezerwy w wysokości 78 118 tys. zł na zakup szczepionek, zgodnie z Programem Obowiązkowych Szczepień Ochronnych oraz sfinansowanie wynagrodzeń, pochodnych od wynagrodzeń oraz wydatków osobowych niezaliczonych do wyna-

grodzeń w niektórych szkołach nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Niewykorzystane środki z rezerwy w kwocie 318 783 tys. zł zostały zablokowane przez Ministra Rozwoju i Finansów i na podstawie opinii Komisji Finansów Publicznych przeznaczone na utworzenie nowej rezerwy celowej na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa w pozycji 91.

Środki z rezerw w pozycjach 78 i 84, w wysokości odpowiednio 21 500 tys. zł i 20 000 tys. zł, nie zostały uruchomione. W przypadku rezerwy na wypłaty odszkodowań za nieruchomości pozyskiwane pod gazociągi, w ramach budowy Gazoportu w Świnoujściu, żaden z wojewodów nie wystąpił do Ministra Finansów o takie środki na odszkodowania. Natomiast, w przypadku rezerwy na hospicja w województwie łódzkim, która została uwzględniona w budżecie na etapie prac parlamentarnych, istniały przeszkody formalne do uruchomienia tych środków.

W trakcie realizacji budżetu państwa utworzono nową rezerwę w pozycji 91, o której już wspominałam, na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa, oprócz wspomnianej już przeze mnie na wstępie rezerwy z pozycji 16. Rezerwę tę utworzono w wysokości 2 000 000 tys. zł ze środków pochodzących z wydatków zablokowanych decyzją Ministra Rozwoju i Finansów w części 83 oraz wydatków zablokowanych decyzją prezesa KRUS w części 72. Rezerwa ta została rozdysponowana w kwocie 1 713 041 tys. zł, czyli w 85,7%, z przeznaczeniem na finansowanie lub dofinansowanie różnego rodzaju zobowiązań, a przede wszystkim na zobowiązania wymagalne z tytułu realizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Jacek Sasin (PiS):

Bardzo dziękuję. Szanowni państwo, ponieważ tę salę mamy do dyspozycji tylko do godziny 18.00, czyli jeszcze przez dwie minuty, przeniesiemy w tej chwili posiedzenie Komisji do sali 118 na pierwszym piętrze. Zanim pani przewodnicząca Masłowska wygłosi koreferat, szybko ewakuujemy się do innej sali. Zapraszam państwa.

[Po przerwie]

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Kontynuujemy posiedzenie Komisji Finansów Publicznych. Wiem, że są już obecne osoby zaproszone na kolejne posiedzenie Komisji. Jeżeli ktoś z państwa nie jest zainteresowany tą częścią, którą omawiamy, to mogą państwo jeszcze spędzić czas w kuluarach, ale zapraszamy również na salę. Bardzo proszę o referat panią poseł Gabrielę Masłowską.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Szanowni państwo, w ramach kontynuacji poprzedniego punktu posiedzenia Komisji Finansów Publicznych i koreferatu odnośnie do rezerwy ogólnej, która była zaplanowana na kwotę 169 000 tys. zł i wykonana w prawie 95%, warto byłoby dodać do wypowiedzi pani minister, że największa część tej rezerwy ogólnej w roku 2016 była przeznaczona dla części 28 – Nauka, w tym na zakup paliwa dla reaktora badawczego eksploatowanego przez Narodowe Centrum Badań Jądrowych w Świerku na kwotę 19 000 tys. zł, na funkcjonowanie polskiej katedry Wydziału Języków Nowożytnych i Średniowiecznych Uniwersytetu w Cambridge – 15 000 tys. zł oraz dla części 45 – Sprawy zagraniczne – czyli, nauka i sprawy zagraniczne – w kwocie około 13 000 tys. zł. W tym wypadku chodziło o dobrowolną wpłatę z rezerwy ogólnej na rzecz Regionalnego Funduszu Powierniczego Unii Europejskiej, w związku z kryzysem w Syrii.

Kwestie wykorzystania rezerw celowych w 2016 r. były omówione bardzo szczegółowo przez panią minister. Może tylko uzupełnię, że kwota na rezerwy celowe, zaplanowana w budżecie, wynosiła w zaokrągleniu 22 186 000 tys. zł. Ponadto, w trakcie roku utworzono dwie nowe rezerwy w kwotach 300 000 tys. zł na Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców i 556 000 tys. zł na zakup dóbr kultury, w tym praw do dóbr kultury o szczególnym znaczeniu dla państwa polskiego. I w związku z tym, a także w związku z tworzeniem nowej rezerwy na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa – a więc, w związku z tymi trzema rezerwami – w toku wykonywania budżetu na poziomie 2 000 000 tys. zł kwota na rezerwy celowe, zaplanowana w ustawie budżetowej, ule-

gała zwiększeniu i w rezultacie rezerwy celowe wynosiły 23 740 000 tys. zł, a nie 22 186 000 tys. zł, jak było zaplanowane w ustawie budżetowej.

Nie wchodząc w szczegóły, na co one były przeznaczone i w jakim stopniu wykorzystane – co zostało zaprezentowane w poprzedniej części posiedzenia Komisji Finansów Publicznych – w formie podsumowania pozwolę sobie tylko dodać, że stopień wykorzystania dziewięciu rezerw celowych, tych które mamy obowiązek omówić, był bardzo różny – od 0-procentowego do100-procentowego wykonania rezerwy. To znaczy, że były rezerwy, które w ogóle nie były uruchomione, jak na przykład rezerwy 78 czy 84. Ta ostatnia miała być użyta na sfinansowanie hospicjum w Łodzi, nie spełniono jednak formalnych wymagań i dlatego nie była w ogóle uruchomiona. A rezerwa 78 – jak państwo słyszeli – z powodu niewystąpienia wojewodów o środki na odszkodowania za nieruchomości pod inwestycje towarzyszące budowie gazociągów w związku z Gazoportem. Inne rezerwy były wykorzystane w różnym stopniu – w 42%, 30,5% i w 100% rezerwa na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa.

Dlaczego jest takie zróżnicowanie i z czego wynika niewykorzystanie rezerw celowych? Po przeanalizowaniu przyczyn niewykorzystania tych dziewięciu rezerw celowych można stwierdzić, że przyczyną było to, po pierwsze, iż koszty zadań w rezultacie okazały się mniejsze niż oczekiwane i dysponenci nie wystąpili o środki lub zadania były wdrażane z opóźnieniem, lub też w przypadku tych, których realizację już rozpoczęto, były przesunięcia w terminach ich realizacji. To także spowodowało mniejsze zapotrzebowanie na środki.

Kolejną przyczyną niewykorzystania rezerw było mniejsze zapotrzebowanie na wypłaty wynagrodzeń dla osób odwołanych ze stanowisk kierowniczych państwowych. Tę rezerwę celową wykorzystano zaledwie w 35-procentach. Można więc zauważyć, że nie jest tak, jak niestety często się nagłaśnia, że zachodzi totalne wymiatanie ludzi z kierowniczych stanowisk przez obecny rząd. Użyto zaledwie 35% rezerwy na wypłatę wynagrodzeń dla osób odwołanych z kierowniczych stanowisk. Niewykorzystane środki w rezerwach celowych zostały przeznaczone na utworzenie nowej rezerwy celowej – zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa.

Po analizie tych bardzo szczegółowych materiałów można uznać, że te części budżetowe zasługują na przyjęcie przez Komisję Finansów Publicznych. Nie wnoszę innych uwag. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję pani poseł i bardzo proszę o wypowiedź przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli.

Wicedyrektor departamentu NIK Anna Rybczyńska:

Anna Rybczyńska, wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów NIK. Bardzo króciutko powiem tylko, że NIK pozytywnie oceniła wykonanie budżetu państwa w części 81 – Rezerwa ogólna. Badanie 69 decyzji dotyczących uruchomienia środków z rezerwy ogólnej wykazało, że decyzje wydawane były bez zbędnej zwłoki i zgodnie z obowiązującymi przepisami. Nie wniosła również zastrzeżeń do omawianych tutaj dziewięciu pozycji rezerw celowych z części 83. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Dziękuję. Czy są pytania państwa posłów? Nie ma. Dziękuję bardzo.

Przechodzimy do kolejnych części. Część 85 – Budżety wojewodów. Bardzo proszę panią minister o referat w tej sprawie.

Podsekretarz stanu w MF Teresa Czerwińska:

Dziękuję, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, dział 756, czyli dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem.

W ustawie budżetowej na rok 2016 r. nie były planowane dochody w ramach tego działu. W trakcie roku budżetowego dochody zostały zrealizowane w wysokości 14 tys., głównie ze zwrotu dotacji z tytułu zwolnienia z podatku od nieruchomości w parkach narodowych i rezerwatach przyrody za lata 2009-2014.

W ustawie budżetowej na rok 2016 r., w części 85 – Budżety wojewodów nie były planowane również wydatki w ramach tego działu. W wyniku rozdysponowania środków ujętych w rezerwie celowej, plan wydatków został zwiększony o łączną kwotę 12 350 tys. zł i zrealizowany w wysokości zwiększenia, z przeznaczeniem na zwrot gminom utraconych dochodów, w związku ze zwolnieniem z podatku od nieruchomości w parkach narodowych i rezerwatach przyrody, w kwocie 11 099 tys. zł oraz w związku ze zwolnieniem z podatków rolnego, leśnego i od nieruchomości przedsiębiorców o statusie centrum badawczo-rozwojowego, uzyskanym na zasadach określonych w przepisach o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej.

Odnosząc się jeszcze do działu 758 – Różne rozliczenia, chciałabym poinformować, że w tym dziale zrealizowano nieplanowane dochody w wysokości 24 tys. zł. Stanowiły one głównie wpływy ze zwrotu dotacji oraz płatności wraz z odsetkami.

Wydatki w ustawie budżetowej ubiegłego roku zostały zaplanowane w łącznej kwocie 73 958 tys. zł, z tego wydatki bieżące w wysokości 71 958 tys. zł i majątkowe w wysokości 2000 tys. zł. W toku realizacji budżetu plan ten został zmieniony. Zmiany polegały głównie na zmniejszeniu wydatków o kwotę 19 238 tys. zł – w wyniku rozdysponowania i przeniesienia do innych działów rezerwy zaplanowanej zgodnie z postanowieniem art. 140 ustawy o finansach publicznych w budżetach piętnastu wojewodów – i zwiększeniu wydatków o kwotę 119 054 tys. zł w wyniku rozdysponowania rezerw celowych, z przeznaczeniem głównie na zwrot części wydatków wykonanych w ramach Funduszu Sołeckiego i Euroregionów.

Ponadto, chcę jeszcze nadmienić, że zrealizowane wydatki w tym dziale wynosiły 171 886 tys. zł, z przeznaczeniem głównie na, po pierwsze, zwrot części wydatków wykonanych w ramach Funduszu Sołeckiego z 2015 r. – to jest 116 057 tys. zł – i po drugie, zwrot gminom utraconych dochodów z tytułu realizacji dodatkowych zadań własnych gmin uzdrowiskowych, związanych z zachowaniem funkcji leczniczych uzdrowiska – to jest blisko 53 000 tys. zł. Chcę też powiedzieć – żeby się w to nie zagłębiać – że szczegółowa analiza wykonania dochodów i wydatków w ramach omawianych przeze mnie działów jest zaprezentowana w materiałach przekazanych Wysokiej Komisji. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję pani minister za syntetyczną informację. Proszę pana posła Michała Jarosa o koreferat.

Poseł Michał Jaros (N):

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, część 85 – Budżety wojewodów, dział 756, czyli dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem oraz dział 758 – Różne rozliczenia. W części 85 – Budżety wojewodów, w dziale 756, wspominanym wcześniej, w ustawie budżetowej na 2016 r. nie były planowane dochody. Mimo to, zrealizowane dochody wyniosły 14 tys. zł. Ich źródłem były, miedzy innymi, wpływy ze zwrotu dotacji z tytułu zwolnienia z podatku od nieruchomości w parkach narodowych i rezerwatach przyrody, które wynosiły 11 tys. zł.

Jeśli chodzi o wydatki w ramach tego działu, również nie były one planowane w ustawie budżetowej na 2016 r. Jednak, w wyniku rozdysponowania środków ujętych w ustawie budżetowej na 2016 r., w rezerwie celowej poz. 30 i 2 plan wydatków został zwiększony o kwotę 12 350 tys. zł, z przeznaczeniem, między innymi, na zwrot gminom utraconych dochodów, w związku ze zwolnieniem od podatku od nieruchomości w parkach narodowych i rezerwatach przyrody – wspomniane 11 tys. zł. Przepraszam, 11 000 tys. zł.

Wydatki zostały wykonane w wysokości 12 350 tys. zł, czyli 77,2% planu, co wynikało z mniejszej liczby wniosków niż zakładano. Największe dotacje przyznane zostały w województwie mazowieckim. Wyniosły 6667 tys. zł. Warto zwrócić uwagę na duże dysproporcje w tym zakresie. Oprócz województwa mazowieckiego, tylko województwo podlaskie otrzymało dotacje na poziomie 1000 tys. zł. Pozostałe województwa otrzymały zdecydowanie niższe lub, jak choćby województwo opolskie, nie otrzymały nawet złotówki.

W części 85 – Budżety wojewodów, w dziale 758 – Różne rozliczenia, zrealizowane zostały nieplanowane dochody w wysokości 24 tys. zł. Zostały one uzyskane z tytułu

wpływów ze zwrotu dotacji i płatności w wysokości 19 tys. zł oraz wpływów związanych z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego w wysokości 3 tys. zł.

Wydatki w ramach działu 758 zostały zaplanowane w wysokości 73 958 tys. zł, z czego 71 958 tys. zł to wydatki bieżące, a 2000 tys. zł to wydatki majątkowe. Wydatki przeznaczone były na rezerwy utworzone w budżetach piętnastu województw – 19 369 tys. zł, różne rozliczenia finansowe – 53 296 tys. zł oraz Euroregiony – 1293 tys. zł.

Jednak budżet został zmieniony. Zmniejszono wydatki o kwotę 19 238 tys. zł. W wyniku rozdysponowania i przeniesienia do innych działów rezerwy zaplanowanej w budżetach piętnastu wojewodów, zwiększono wydatki o kwotę 119 054 tys. zł, z przeznaczeniem na różne rozliczenia finansowe oraz Euroregiony. Po zmianach planu w tym dziale, wyniósł on 173 775 tys. zł, z czego 130 747 tys. zł przeznaczone zostały na wydatki bieżące, 41 139 tys. zł na wydatki majątkowe, a 1888 tys. zł na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej. Zrealizowane wydatki wyniosły 171 886 tys. zł, czyli 98,9% planu, z czego na wydatki bieżące przeznaczono 130 147 tys. zł, na wydatki majątkowe – 41 077 tys. zł, a na wydatki na sfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 662 tys. zł…

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Szanowny panie pośle, bardzo proszę o mniej szczegółów liczbowych, bo wydłużamy czas. Bardzo proszę o syntezę.

Poseł Michał Jaros (N):

Już kończę, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Rozdział 75814 Różne rozliczenia finansowe, to 171 225 tys. zł. Z tego, między innymi, zwrot gminom utraconych dochodów z tytułu realizacji dodatkowych zadań własnych.

Rozdział 75818 Rezerwy ogólne i celowe w budżetach piętnastu wojewodów. Rezerwy zostały utworzone na kwotę 19 369 tys. zł.

Rozdział 75860 Euroregiony – 662 tys. zł z przeznaczeniem na współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych Europejskiej Współpracy Terytorialnej. To tyle, panie przewodniczący. Skróciłem wystąpienie, tak jak pan sugerował…

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo serdecznie dziękuję. Bardzo proszę przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli.

Wicedyrektor departamentu NIK Anna Rybczyńska:

Anna Rybczyńska, Departament Budżetu i Finansów. Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r., w zakresie części 85 – Budżety wojewodów, kontrola została ukierunkowana na najistotniejsze pozycje mające największy wpływ na realizację dochodów i wydatków budżetu państwa. Z uwagi na niewielki, wręcz znikomy udział omawianych działów 758 i 756, stanowiący setne, tysięczne lub dziesięciotysięczne udziału dochodów i wydatków w budżetach wojewodów ogółem, NIK nie prowadziła szczegółowego badania w tym zakresie.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy są pytania państwa posłów? Nie widzę zgłoszeń. Bardzo dziękuję.

Przechodzimy do części budżetowej 79 – Obsługa długu Skarbu Państwa; dochody i wydatki oraz przychodów rozchodów budżetu państwa. Referuje przedstawiciel Ministra Rozwoju i Finansów.

Podsekretarz stanu w MF Leszek Skiba:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, otóż, w części związanej z obsługą długu Skarbu Państwa oraz przychodów i rozchodów budżetu państwa, kilka podstawowych informacji. Dokładne dane zostały przekazane.

Najważniejsze jest to, że wydatki na obsługę długu w wysokości 32 000 000 tys. zł to prawie ta kwota, która została zaplanowana w nowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2016. Z punktu widzenia finansów publicznych, ale też ich stabilności, kluczowe są kryteria, które pozwalają na ocenę tego, w jaki sposób prowadzona jest obsługa długu. Po pierwsze, udział długu nominowanego w walutach obcych zmniejszył się – są podane

dokładne liczby w tym okresie. Udział długu wobec inwestorów zagranicznych również został ograniczony. Czyli, tak naprawdę, polski dług jest w coraz większym stopniu w polskich rękach. Można więc powiedzieć, że istnieje stabilność pod względem ryzykownej ucieczki zagranicznych inwestorów.

Jednocześnie wydłużyła się w tym okresie średnia zapadalność długu. To też jest pozytywny czynnik, o którym warto wspomnieć, pokazujący tak naprawdę, że istotne ryzyka dla długu, jakimi są właściciel, nie zapadalność i inne wskaźniki, o których jest mowa w dokumencie, również warte są odnotowania. W tym okresie potrzeby pożyczkowe netto były mniejsze niż zaplanowane. Wynikało to z mniejszego deficytu budżetu państwa, mniejszego deficytu budżetu środków europejskich i innych czynników. Jednocześnie potrzeby pożyczkowe brutto były mniejsze niż założono w nowelizowanej ustawie, a zostały sfinansowane w dużej mierze poprzez emisję obligacji finansowanych w roku 2016, ale też prefinansowanych w roku 2015 na rynku krajowym i zagranicznym. Generalnie, warto tu zwrócić uwagę na to, że struktura finansowania w roku 2016 była oparta na obligacjach rynkowych o stałym oprocentowaniu w 75-procentach.

Jeśli chodzi o dług publiczny, to w roku 2016 wzrósł on o 87 000 000 tys. zł, ale warto pamiętać, że w pewnym stopniu to naturalnie wynikało z finansowania potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa. Jednak, z drugiej strony, warto wspomnieć o takich elementach, jak efekt różnic kursowych, czy zwiększenie stanu środków na rachunkach budżetu państwa. Można więc powiedzieć, że konsekwencją powiększenia długu było zwiększenie liczby środków na rachunkach budżetu państwa. Zatem, dług w ujęciu netto nie wzrósł aż tak istotnie, jak dług brutto. W związku z tym, odnośnie do stanu środków, powiększone ryzyko na rynkach międzynarodowych, pewna zmienność, jeśli chodzi o oprocentowanie obligacji na przełomie lat 2016 i 2017, a też w trakcie roku 2016, spowodowało, że istotne było utrzymanie środków finansowych na rachunkach bankowych. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję panu ministrowi. Proszę o koreferat pana przewodniczącego Jana Szymczaka.

Poseł Jan Szewczak (PiS):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Pan minister Skiba jest podporą Ministerstwa Finansów, ale czy dobrze rozumiem, że za dług publiczny generalnie odpowiada pan minister Nowak. Dziękuję za tę odpowiedź. Z jednej strony, nie warto byłoby temu poświęcać za dużo czasu, ale, z drugiej strony, sprawa jest poważna.

My jako Komisja Finansów Publicznych – w zeszłym roku również miałem przyjemność referować tę kwestię – zwracaliśmy uwagę na to, że trzeba będzie zakasać rękawy w tym zakresie. Niewątpliwie widzimy pewne pozytywy, natomiast, są jednak pewne niepokojące kwestie. To znaczy, nadal jest duże zaangażowanie zagranicy w nasze skarbowe papiery wartościowe – na to zwraca uwagę NIK – i ono rośnie. Są to niebagatelne odsetki, bo jeśli w skali roku z tego tytułu za granicą jest około 15 000 000 tys. zł, to by nam się to w kraju przydało. Łączne zadłużenie w 2016 r. wobec inwestorów zagranicznych z tytułu skarbowych papierów wartościowych to jest już kwota około 193 000 000 tys. zł, prawie 200 000 000 tys. zł. Jest to więc naprawdę potężna pozycja, blisko 33% całej wartości skarbowych papierów wartościowych.

Oczywiście, mam świadomość tego, że 2016 był rokiem dość szczególnym, specyficznym, bo nastąpiło podzielnie odpowiedzialności i podjęcie pierwszych prób naprawy polskiego systemu finansowego, zwłaszcza ściągalności podatkowej. Był to też rok wielkich zmian i niewiadomych na rynkach finansowych, bo mieliśmy Brexit i wybory w Stanach Zjednoczonych, a to wpływało na osłabienie polskiej waluty. A oczywiście osłabienie polskiej waluty natychmiast się przekładało na nasze rosnące czy dość wysokie koszty obsługi długu publicznego. One są na poziomie ponad 32 000 000 tys. zł. Oczywiście, nie jest to żaden dramat, bo były lata w minionej epoce, kiedy było po 42 000 000 tys. zł, niemniej jednak są to dość wysokie koszty.

Rośnie też relacja długu publicznego do PKB. Dobrze by było, oczywiście, gdybyśmy mieli PKB na poziomie 4,5% czy 6% – wtedy łatwiej byłoby nam dźwigać te ciężary

– bo to nie jest tylko kwestia dzisiejszej władzy czyli tej, które trwa raptem niecałe 2 lata. Przecież my dzisiaj realizujemy te obligacje, które były emitowane w latach 2007, 2008 czy 2009. To trzeba płacić. To są wydatki sztywne.

Wzrost długu Skarbu Państwa w 2016 r. to 94 000 000 tys. zł – chodzi o dług Skarbu Państwa. Jest wiele trudnych zagadnień. Mnie się wydaje – aczkolwiek musimy się z tym wszystkim sprężać i spieszyć – że jest wiele pytań, które może przy innej okazji chcielibyśmy zadać Ministerstwu Finansów, o to, jak widzi te kwestie dalej, co z kosztami obsługi długu krajowego, długu zagranicznego, potrzebami pożyczkowymi. Potrzeby pożyczkowe brutto są wysokie, bo wynoszą prawie 69 000 000 tys. zł. Jest to wzrost o prawie 10 000 000 tys. zł. Można oczywiście powiedzieć, że poziom jest porównywalny z poziomem z roku 2012. Rzeczywiście tam było chyba 170, czy coś około tego, więc nie jest to jakiś ewenement. Jednak niewątpliwie potrzeby pożyczkowe netto w wysokości 57 000 0000 tys. zł to wysoka kwota. Natomiast, chodzi też o spłatę starego długu, który zaczął się w roku 2007. Dzisiaj te 10-letnie obligacje zaczynają być płatne. To jest prawie 112 000 000 tys. zł, a więc znacząca kwota.

Poziomy państwowego długu publicznego w wysokości 965 000 000 tys. zł to są pozycje, w przypadku których warto być czujnym. Zbliżamy się do tych progów, jeśli chodzi o długi instytucji rządowych i samorządowych – według metodologii unijnej general government, mamy 50% – a więc trzeba będzie na to zwrócić dużą uwagę. Zresztą pan minister Skiba mówi o tym publicznie i o kwestiach oszczędności w wydatkach. Chcielibyśmy oczywiście z jednej strony, żeby polski złoty się umocnił, bo to powoduje, że łatwiej nam dźwigać ciężary obsługi długu, ale, z drugiej strony, nadmierne umocnienie polskiego złotego nie jest korzystne dla eksportu, i to kółko jakoś nie chce się domknąć.

Trzeba też powiedzieć, że ocena kontrolowanej działalności ze strony NIK w zakresie części 79 jest pozytywna. NIK stwierdza, że te działania – zarówno dochody, jak i wydatki budżetowe w tej części – zostały prawidłowo zaplanowane i wykonane. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję panu posłowi. Wprawdzie już pan poseł wspomniał o stanowisku NIK, bardzo proszę o zabranie głosu.

Wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów NIK Jarosław Borowski:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, Jarosław Borowski, wicedyrektor Departamentu Budżetu i Finansów. Dziękuję panu przewodniczącemu Szewczakowi za to, że przedstawił te problemy, które w tym obszarze występują, bo my dostrzegamy dokładnie te same zagrożenia i również podzielamy troskę w tych samych obszarach, o których pan przewodniczący wspomniał.

Rzeczywiście, jeśli chodzi o kontrolę w części 79, która dotyczy kosztów obsługi długu, to ocena była pozytywna. Tutaj większość kosztów jest już zdeterminowana emisjami dokonanymi w latach wcześniejszych. W związku z tym, kontrola polega przede wszystkim na sprawdzeniu, czy wypłacane odsetki, dyskonta i inne koszty związane z obsługą długu są realizowane zgodnie z umowami i listami emisyjnymi. Po zbadania ponad 50% kosztów operacji ujmowanych, w części 79 nie stwierdziliśmy naruszenia zasad gospodarowania środkami publicznymi. Jedynie odnośnie do ewidencji należności dostrzegliśmy, że należności te zostały zawyżone o kwotę blisko 16 000 tys. zł, ale zostało to skorygowane przez Ministerstwo Finansów na bieżąco, w trakcie kontroli. Jeśli zaś chodzi o część 98, to również sformułowaliśmy opinię pozytywną, bo Minister Finansów – od pewnego momentu Minister Rozwoju i Finansów – przestrzegał limitów zawartych w ustawie budżetowej, dotyczących poziomu deficytu, rozchodów, wysokości udzielanych pożyczek, poręczeń i gwarancji, terminowo regulował zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu skarbowych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek i w pełni sfinansował potrzeby pożyczkowe budżetu państwa.

Pan minister zechciał wspomnieć, że przyrost długu netto nie był tak duży, jeżeli porównamy to ze środkami, które zostały zgromadzone na rachunkach, natomiast my dostrzegamy tu kwestię kumulowania wolnych środków na rachunkach Ministra Finansów. W 2016 r. Minister Finansów dysponował rekordowo wysokimi środkami, wynosiły one średnio prawie 50 000 000 tys. zł dziennie. Naszym zdaniem, Minister

Finansów gromadził płynne środki w stopniu przekraczającym bieżące potrzeby pożyczkowe. Te środki były kumulowane na obsługę w okresach przyszłych, ale trzeba zwrócić uwagę na to, że przyczyniało się to do wzrostu kosztów obsługi zadłużenia. Według wyliczeń NIK, wydatki związane z utrzymaniem tak wysokiego poziomu płynności w 2016 r. wyniosły 220 000 tys. zł.

Trzeba powiedzieć, że w toku korespondencji, którą prowadziliśmy z Ministerstwem Finansów w trakcie kontroli, Ministerstwo przedstawiło argumenty dotyczące kumulowania takich środków. Z jednej strony, były to właśnie zagrożenia, jakie pojawiały się na rynku i w tym zakresie te wyjaśnienia przyjmujemy do wiadomości, natomiast, były również przedstawiane wyliczenia, że skumulowanie tych środków powoduje, iż zaciąganie zobowiązań odbywa się w warunkach niższej rentowności. W tym zakresie też zostały przedstawione wyjaśnienia. Po weryfikacji tych wyjaśnień z danymi empirycznymi dotyczącymi wybranych przetargów, nie podzielamy jednak tej opinii, że aż tak duże korzyści byłyby osiągnięte z tego tytułu. Wręcz przeciwnie, wskazujemy na obciążenia, które właśnie wiążą się z tym, że kumulowanie wolnych środków odbywa się poprzez zaciągnięcie długu i dochody osiągane z tego tytułu są niższe od kosztów, które trzeba płacić z tytułu emisji długu. Dziękuję bardzo, to wszystko.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy są pytania? Zgłasza się pani poseł Gabriela Masłowska. Bardzo proszę.

Poseł Gabriela Masłowska (PiS):

Jedną z trzech przesłanek głównych, które składają się na wydatki z tytułu obsługi zadłużenia, są koszty emisji skarbowych papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz inne opłaty i prowizje. One zostały zmniejszone po zmianach do około 243 000 tys. zł. Okazuje się, że główną pozycją, która powoduje te wydatki, są opłaty za gotowość skorzystania z tak zwanej elastycznej linii kredytowej Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Ta gotowość skorzystania z elastycznej linii kredytowej kosztowała nas w ubiegłym roku 176 000 tys. zł. Jest to kwota ogromna. Chciałabym wobec tego zapytać, czy w podejściu do kwestii korzystania z tej elastycznej linii kredytowej są przygotowywane lub będą jakieś zmiany, czy będziemy kontynuować wykorzystywanie tej elastycznej linii kredytowej i płacić za gotowość?

Poza tym, drugie pytanie, też bardzo krótkie. 58 000 tys. zł to były wydatki, które spowodowane były kosztami przygotowania emisji obligacji na rynkach zagranicznych – kosztami ratingu, innych opłat itd. Czy pan minister mógłby mi przybliżyć, przynajmniej w zarysie, co składa się na te koszty przygotowania obligacji na rynkach zagranicznych, bo 58 000 tys. zł to jest spora kwota w stosunku do całości i naszej sytuacji?

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy są jeszcze inne pytania? Nie widzę zgłoszeń. Bardzo proszę, panie ministrze, o ustosunkowanie się do pytań pani minister.

Podsekretarz stanu w MF Leszek Skiba:

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, otóż, jeśli chodzi o pierwsze pytanie, dotyczące linii kredytowej z Międzynarodowego Funduszu Walutowego, to decyzja Ministra Rozwoju i Finansów jest taka, że stopniowo, ale zdecydowanie odchodzimy od tego instrumentu. Przypomnę, że jeśli chodzi o ustalenie ze stycznia 2016 r., ta wartość wyniosła 13 000 000 tys. SDR-ów. W styczniu 2017 r. została zmniejszona o połowę, do 6 500 000 tys. SDR-ów. To, tak naprawdę, pokazuje tę politykę wychodzenia, ale intencja jest taka, żeby wyjść z tego nie ryzykując, bo rzeczywiście rok 2016 spowodował, że wartość SDR -ów została zredukowana o połowę, a nie w większym stopniu. Powodem było właśnie to, o czym był mowa – Brexit, wybory w Stanach Zjednoczonych i niepewność sytuacji w strefie euro. Te wszystkie czynniki spowodowały, że to nie ma charakteru gwałtownego. Jednak rzeczywiście jest intencja… Nie mam kompetencji do tego, żeby powiedzieć, jaka będzie decyzja w następnym kroku, ale na pewno ta redukcja przy następnym okienku się pojawi.

Jeśli chodzi o koszty związane z obsługą emisji obligacji na rynkach zagranicznych, to są trzy kluczowe rzeczy. Po pierwsze, standardy międzynarodowe są takie, że jeśli Polska chce wyemitować obligacje na rynkach zagranicznych, to zawsze konieczna jest współpraca banków inwestycyjnych, które obsługują i organizują całą tę operację będąc niejako pośrednikiem – tak można powiedzieć. Pierwszym elementem są właśnie prowizje dla tych banków. Drugim elementem jest obsługa prawna, a trzecim, opłata za rating. I to są trzy najważniejsze elementy… Za rating, czyli agencje ratingowe. Żeby Polska mogła efektywnie uplasować emisje, potrzebny jest bank inwestycyjny, który będzie pośredniczyć i zorganizuje całą operację. Potrzebna jest też pomoc prawna. Inwestor kupi polską obligację, jeśli jest ratingowana. W związku z tym, jest to opłata za rating. Te trzy rzeczy, to jest… Tak. Te łączne koszty to promil, a właściwie dwa promile w całości pozyskanych środków. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Ponieważ nie ma więcej pytań, stwierdzam zakończenie omawiania tej części budżetu. Bardzo dziękuję.

Niestety, przechodzimy jeszcze do drugiego punktu porządku tego samego posiedzenia. Informuję, że 24 maja 2017 r. pan marszałek Sejmu skierował „Informację o poręczeniach i gwarancjach udzielonych w 2016 r. przez Skarb Państwa, niektóre osoby prawne oraz Bank Gospodarstwa Krajowego” – to jest druk nr 1566 – do rozpatrzenia przez Komisję Finansów Publicznych. Bardzo proszę przedstawiciela Ministerstwa Finansów o zaprezentowanie tej informacji. Pan minister Skiba, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MF Leszek Skiba:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Materiał jest państwu dostarczony. Mogę powiedzieć tylko jedno zdanie, że w świetle danych wynikających z informacji należy uznać, iż poręczenia i gwarancje udzielone przez Skarb Państwa oraz Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach programów rządowych nie stwarzają zagrożenia dla finansów publicznych, stanowiąc jednocześnie istotny element wspierania procesów gospodarczych, głównie w zakresie infrastruktury drogowej, kolejowej oraz działalności małych i średnich przedsiębiorstw. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Andrzej Szlachta (PiS):

Bardzo dziękuję. Otwieram dyskusję. Czy ze strony państwa są jakieś pytania do pana ministra? Bardzo proszę o zgłaszanie się. Ponieważ nie widzę zgłoszeń, stwierdzam zakończenie omawiania informacji o poręczeniach i gwarancjach. Bardzo dziękuję. Tym samym wyczerpaliśmy porządek posiedzenia Komisji Finansów Publicznych.

Bardzo dziękuję tym z państwa, którzy byli gośćmi poprzedniego posiedzenia. Dwie minuty technicznej przerwy na uformowanie się nowego składu kolejnego posiedzenia Komisji Finansów Publicznych. Dziękuję państwu, do widzenia.